

Spis treści

Wstęp	3
I. Obszar i czas realizacji Planu Rozwoju Lokalnego	4
II. Aktualna sytuacja społeczno-gospodarcza na obszarze objętym wdrażaniem planu	4
1. Położenie i warunki naturalne	4
2. Sfera społeczna i demografia	5
3. Własność nieruchomości	7
4. Uwarunkowania ochrony środowiska	9
5. Szkoły	13
6. Gospodarka	13
7. Rynek pracy	16
8. Stan infrastruktury	17
9. Stan obiektów dziedzictwa kulturowego	25
10. Grupy społeczne wymagające wsparcia	27
11. Identyfikacja problemów	27
III. Zadania polegające na poprawie sytuacji na obszarze gminy	32
IV. Realizacja priorytetów i zadań	38
Obszar I <i>Poprawa stanu zaopatrzenia obszaru gminy w wodę</i>	39
Obszar II <i>Poprawa komunikacji drogowej w gminie</i>	42
Obszar III <i>Poprawa i budowa urządzeń służących ochronie powietrza</i>	45
Obszar IV <i>Poprawa stanu szkół gminnych</i>	48
Obszar V <i>Budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków</i>	50
Obszar VI <i>Kompleksowe zagospodarowanie odpadów stałych</i>	53
V. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć celów Planu Rozwoju Lokalnego Gminy	56
VI. Plan finansowy na lata 2004-2006	57
VII. Plan finansowy na lata 2007-2013	58
VIII. System Wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego	59
IX. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej	59
1. System monitorowania Planu Rozwoju Lokalnego	59
2. Sposoby oceny realizacji Planu Rozwoju Lokalnego	60
3. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi	60
4. Public Relations Planu Rozwoju Lokalnego	61

Spis tabel

Tabela 1 <i>Ludność według wieku</i>	5
Tabela 2 <i>Ludność według okresu zamieszkania oraz grup wieku</i>	7
Tabela 3 <i>Gospodarstwa rolne według prowadzonej działalności</i>	14
Tabela 4 <i>Liczba bezrobotnych</i>	16
Tabela 5 <i>Źródła dochodów mieszkańców gminy</i>	17
Tabela 6 <i>Długość dróg powiatowych</i>	18
Tabela 7 <i>Stan Infrastruktury w gminie</i>	21

WSTĘP

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Budry jest dokumentem planistycznym o charakterze operacyjnym, który opisuje planowane przedsięwzięcia samorządu gminnego na lata 2004-2013, współfinansowane ze środków funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Zakłada realizację zadań w Priorytecie 3 Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego. Dokument zgodny jest z Ustawą o Samorządzie Gminnym z 8 marca 1990 roku.

Dokument powstał w wyniku prac Zespołu ds. Rozwoju Lokalnego złożonego z przedstawicieli pracowników Urzędu Gminy, Rady Gminy i doradców zewnętrznych. Program został poddany konsultacjom społecznych poprzez przedstawienie go do zaopiniowania organizacjom pozarządowym na działającym na terenie gminy.

Dokument ten składa się z 9 części:

- określenia obszaru i czasu realizacji planu,
- analizy sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy Budry,
- określenia zadań polegających na poprawie sytuacji w Gminie Budry,
- określenia i opisu zadań i projektów do zrealizowanie w okresie wdrażania planu,
- opisu powiązań projektów i zadań w Gminie Budry z innymi działaniami realizowanymi na terenie powiatu i województwa,
- określenia wskaźników osiągnięć planu,
- planu finansowego,
- opisu sposobu wdrażania planu,
- opisu sposobu monitorowania, oceny i komunikacji społecznej planu.

Podstawą opracowania części pierwszej i drugiej planu było Studium Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Budry.

Przewiduje się, że w trakcie okresu wdrażania planu może zajść konieczność dokonania zmian. Zmiany wprowadzane będą Uchwałą Rady Gminy.

I. OBSZAR I CZAS REALIZACJI PLANU ROZWOJU LOKALNEGO

Niniejszy Plan Rozwoju Lokalnego obejmuje obszar gminy wiejskiej Budry. Gmina zlokalizowana jest w północno-wschodniej części województwa warmińsko-mazurskiego i jest jedną z trzech gmin powiatu węgorzewskiego. Od północy graniczy z Obwodem Kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej. Od strony wschodniej graniczy z jedną z gmin powiatu Gołdapskiego - Banie Mazurskie (gmina wiejska), od południa z gminą wiejską powiatu węgorzewskiego – Pozezdrze, od zachodu z gminą wiejską Węgorzewo.

Okres, jaki obejmuje program zamyka się w przedziale lat 2004 - 2006 oraz 2007 – 2013.

II. AKTUALNA SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA NA OBSZARZE OBJĘTYM WDRAŻANIEM PLANU

1. Położenie i warunki naturalne

Powierzchnia gminy wynosi 175 km². Siedziba władz samorządu gminnego znajduje się w miejscowości Budry, która jest wiejskim wielofunkcyjnym ośrodkiem gminnym i jest jedną z 30 miejscowości na terenie gminy. Administracyjnie gmina podzielona jest na 16 sołectw.

Granice administracyjne obejmują 17 502 ha gruntów. W ogólnej powierzchni gminy grunty orne 6 482 ha, tj. 37,0%, sady 22 ha, tj. 0,1% powierzchni, łąki trwałe 2 716 ha tj. 15,5%, pastwiska trwałe 2 804 ha, tj. 16,0%, grunty rolne pod zabudowaniami 253 ha tj. 1,5%, lasy i zalesienia 3 854 ha tj. 21,5 %, nieużytki 603 ha tj. 3,5%, drogi 43,5 ha tj. 0,2 %.

Gminę Budry zamieszkuje ogółem 3 125 osób, w tym 1 545 kobiet. Szczegółowo struktura ludności została przedstawiona w tabeli nr 1; omówienie struktury demograficznej znajduje się w dalszej części planu. Obszar gminy należy pod względem fizyczno-geograficznym w większości do jednostki naturalnej zwanej Krainą Węgorapy, z czego część południowo-wschodnia należy do Wzgórz Szeskich. Ukształtowanie terenu części północno-wschodniej i pozostałego obszaru gminy jest odmienne. Gmina Budry należy do najchłodniejszych obszarów Nizy Polskiego. W podziale Polski na regiony klimatyczne należy do regionu pojeziernego. Natomiast w podziale Polski na dzielnice rolniczo klimatyczne znajduje się w dzielnicy mazurskiej.

2. Sfera społeczna i demografia

Ludność w Gminie Budry liczy ogółem 3 125 osób, z czego 1 545 (49,4%) to kobiety. W wieku produkcyjnym wg danych ze spisu powszechnego jest w gminie 1 812 osób, tj. 58,0% z czego 1 005 mężczyzn (55,5% ogółu osób w wieku produkcyjnym) i 807 kobiet. Ludność w wieku poprodukcyjnym stanowi w ogólnej liczbie mieszkańców około 18%. Osób w wieku przedprodukcyjnym jest w gminie Budry 635, tj. 20,3%.

Tabela 1

Ludność według wieku

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
OGÓLEM¹	3125	1580	1545
W wieku:			
przedprodukcyjnym (mężczyźni i kobiety w wieku 0-17 lat)	798	407	391
produkcyjnym mężczyźni w wieku 18-64 lata kobiety w wieku 18-59 lat	1812	1005	807
mobilnym (mężczyźni i kobiety w wieku 18-44 lata)	1182	634	548
niemobilnym mężczyźni w wieku 45-64 lata kobiety w wieku 45-59 lat	630	371	259
poprodukcyjnym mężczyźni w wieku 65 lat i więcej kobiety w wieku 60 lat i więcej	515	168	347
Na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada osób w wieku nieprodukcyjnym	72	57	91

Źródło: Spis powszechny WUS Olsztyn

Największą grupę - 58,8% stanowią osoby z wykształceniem podstawowym lub niższym. Następną pod względem liczebności jest populacja osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym - 22,8% i średnim (ogólnokształcącym i zawodowym, łącznie z policealnym) – 15,2%. Osoby z wykształceniem wyższym stanowią jedynie 2,6%.

W gminie Budry są ogółem 654 rodziny. Najczęściej spotyka się rodziny z nie więcej niż 2 dzieci. Rodzin posiadających na utrzymaniu 3 dzieci jest w gminie 88 natomiast posiadających na utrzymaniu 4 i więcej dzieci zanotowano 50.

Gmina Budry charakteryzuje się zróżnicowanym osadnictwem wiejskim. Na sieć osadniczą gminy składa się 30 miejscowości – wsie, osiedla, osady, przysiółki, kolonie zgrupowane w 15 sołectwach.

Struktura jednostek osadniczych pod względem liczby mieszkańców w 1999 r. przedstawiała się następująco:

do 50 mieszkańców	- 11 jednostek osadniczych	- 36,6%
51 - 100 mieszkańców	- 6 - ” -	- 20,0%
101 - 200 - ” -	- 8 - ” -	- 26,7%
201 - 300 - ” -	- 3 - ” -	- 10,0%
401 - 430 - ” -	- 2 - ” -	- 6,7%

razem	30 jednostek osadniczych	- 100,0%

Sieć osadnicza gminy jest rozdrobniona. W strukturze miejscowości ponad 83% stanowią małe wsie liczące do 200 mieszkańców, w tym znaczną część stanowią przysiółki i osady liczące od kilku do kilkunastu osób.

Największą miejscowością jest ośrodek gminny – Budry, w którym zamieszkuje 12,3% ogółu mieszkańców gminy (430 osób).

W dużych wsiach liczących powyżej 250 mieszkańców zamieszkuje około 27% ludności. Do tych miejscowości należą: Ołownik PGR (408 osób), Budzewo (271 osób) i Sobiechy (252 osoby). W czterech miejscowościach koncentruje się 39% ogółu ludności gminy.

Najważniejszym ogniwem sieci osadniczej tego obszaru jest wieś gminna – Budry – siedziba władz gminnych i ośrodek koncentracji usług II poziomu obsługujących ludność całej gminy oraz usług poziomu I dla mieszkańców miejscowości położonych w środkowej i południowej części gminy.

Ze względu na stopień wyposażenia w urządzenia usługowe i położenie wyróżniają się wsie: Ołownik PGR – Sobiechy – uzupełniające się ośrodki obsługi dla mieszkańców miejscowości położonych w północnej i północno-zachodniej części gminy, Popioły – ośrodek obsługi dla mieszkańców miejscowości położonych w południowo-zachodniej części gminy.

Na terenie gminy poza ośrodkiem gminnym, skupiającym wszystkie usługi poziomu II, brak wykształconych ośrodków usługowych poziomu I z rozszerzonym programem usługowym. Dotychczas wyróżniająca się wieś z rozszerzonym programem usługowym

poziomu I – Olszewo Węgorzewskie utraciła swoje znaczenie ze względu na likwidację prawie wszystkich urzędzeń usługowych.

Tabela 2

TABL.I.6. LUDNOŚĆ WEDŁUG OKRESU ZAMIESZKIWANIA ORAZ GRUP WIEKU

283719012

GRUPY WIEKU	Ogółem	Zamieszkała od urodzenia	Przybyła do miejscowości aktualnego zamieszkania			Nie ustalono od kiedy mieszka
			razem	w latach		
				1988 i wcześniej	1989-2002	
OGÓŁEM	3125	1767	1339	1123	216	19
0-14 lat	635	603	31	#	30	#
15-19	278	249	28	18	10	#
20-29	444	342	96	41	55	6
30-39	386	242	142	79	63	#
40-49	466	232	229	203	26	5
50-59	329	82	244	229	15	3
60-64	156	4	152	147	5	-
65 lat i więcej	431	13	417	405	12	#
Wiek nieustalony	-	-	-	-	-	-
MĘŻCZYŹNI	1580	982	588	493	95	10
0-14 lat	325	306	18	#	17	#
15-19	140	125	15	10	5	-
20-29	238	192	43	26	17	3
30-39	210	151	59	32	27	-
40-49	258	146	108	95	13	4
50-59	169	53	114	104	10	#
60-64	72	3	69	68	#	-
65 lat i więcej	168	6	162	157	5	-
Wiek nieustalony	-	-	-	-	-	-
KOBIETY	1545	785	751	630	121	9
0-14 lat	310	297	13	-	13	-
15-19	138	124	13	8	5	#
20-29	206	150	53	15	38	3
30-39	176	91	83	47	36	#
40-49	208	86	121	108	13	#
50-59	160	29	130	125	5	#
60-64	84	#	83	79	4	-
65 lat i więcej	263	7	255	248	7	#
Wiek nieustalony	-	-	-	-	-	-

Źródło: Spis powszechny WUS Olsztyn

3. Własność nieruchomości

We władaniu gminy znajdują się obecnie grunty w następującej strukturze:

Sposób użytkowania	Powierzchnia w ha
Grunty orne	29
Grunty orne zabudowane	17
Łąki trwałe	4

Pastwiska trwałe	21
Lasy i grunty leśne	2
Zurbanizowane tereny niezabudowane	1
Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	13
Drogi	190
Użytki ekologiczne	3
Nieuzytki i inne	4
Razem	285

W zasobach gminnych pozostają następujące budynki:

A. będące bezpośrednio we władaniu gminy:

- budynek biurowy urzędu gminy,
- budynek OSP w Budrach,
- młyn w Budrach,
- budynek biurowo-administracyjny,
- punkt felczerski w Olszewie Węgorzewskim (część),
- inne lokale wynajmowane na działalność gospodarczą.

B. placówki kultury,

C. budynki służby zdrowia:

- budynek Ośrodka Zdrowia w Budrach,
- budynek mieszkalny w Budrach,
- punkt lekarski w Ołowniku,

D. budynki i budowle szkolne będące we władaniu gminy:

- budynek byłej szkoły w Zabroście Wielkim
- budynek byłej szkoły w Olszewie Węgorzewskim,
- szkoła w Więkach, - gimnazjum
- szkoły w Budrach (stara i nowa),
- szkoła w Sobiechach (stara i nowa),
- budynki gospodarcze szkół,
- oczyszczalnia ścieków w Sobiechach,

E. sieć wodociągowa

Łącznie na terenie Gminy Budry znajduje się 901 mieszkań. Spośród nich 833, tj. 92,5% to własność osób fizycznych, 38, tj. 4,2% należą do gminy, 11 tj. 1,2% jest przedmiotem

własności Skarbu Państwa, 16 tj. 1,8% pozostaje we władaniu zakładów pracy. Do pozostałych podmiotów należą 3 tj. 0,3% mieszkania. W miejscowości Ołownik PGR część mieszkań objętych jest wspólnotą mieszkaniową

4. Uwarunkowania ochrony środowiska naturalnego

Wg stanu na 01.01.1999 lasy i zalesienia na terenie gminy zajmowały powierzchnię 3.629 ha. W stosunku do roku 1982 powierzchnia leśna wzrosła o 57 ha. Największy kompleks leśny na terenie gminy Budry, położony jest przy granicy z gminą Banie Mazurskie. Jest to kompleks Skalisko o łącznej powierzchni około 6.000 ha, przy czym gmina obejmuje niecałe 50% tego kompleksu. Pozostałe lasy gminy składają się z kompleksów znacznie mniejszych, nie przekraczających 450 ha. Kompleksy te o nazwie Olszewo Węgorzewskie, Ołownik i Kalskie Nowiny wraz z szeregiem kompleksów mniejszych, położone są peryferyjnie wzdłuż granic północnej, zachodniej i południowej. W części środkowej gminy, która jest praktycznie bezleśna, występują jedynie kompleksy bardzo małe, nie przekraczające 30 ha i składające się z reguły z zalesionych terenów podmokłych, często wzdłuż cieków wodnych.

Wśród siedlisk leśnych gminy dominującą pozycję zajmują siedliska wilgotne, podmokłe i fragmentami bagienne, zajmujące ponad 40% powierzchni leśnej. Koncentrują się one przede wszystkim w kompleksie Skalisko, fragmentarycznie występując również w drobnych kompleksach w postaci Olesów. Większość tych siedlisk stanowią Bory wilgotne i Bory mieszane wilgotne - fragmentarycznie Lasy wilgotne i Olesy. Mniejsze kompleksy, wchodzące w skład Nadleśnictwa Borki złożone są głównie z siedlisk lasowych, jak las mieszany i Las świeży, przechodząc w części południowej w Bór mieszany świeży. Bory mieszane świeże i Lasy mieszane występują również bardzo licznie na terenie kompleksu Skalisko.

Wśród głównych komponentów lasotwórczych gminy, pozycję dominującą zajmuje świerk, występujący jako gatunek panujący na 28% powierzchni. Na miejscu drugim występuje sosna - 26%. Miejsce trzecie zajmuje Brzoza, a w dalszej kolejności Olsza, Wierzba i Jesion. Tak Sosna, jak i Świerk wytwarzają drzewostany średniej i słabej jakości hodowlanej i technicznej. Przyczyną tego stanu jest silnie wahający się poziom wód gruntowych oraz występowanie drzewostanów na siedliskach o silnym nawilgoceniu.

Biocenoza polna terenu gminy Budry charakteryzuje się znaczną ilością pól ornych, pastwisk, łąk i nieużytków. Obszar ten nie jest bezbarwny. Połączenie pól wraz z naturalnym krajobrazem tworzy ciekawy dla oka pejzaż. Chwasty porastają nieużytki, murawy czy też miedze, gdy nie są koszone, cieszą oko turystów niesamowitą barwą i kolorytem. Spotkać tu

można popularne zioła: macierzankę zwyczajną, dziurawiec pospolity, chabry oraz wiele różnobarwnych kwiatów.

Biocenoza torfowisk - powstały w miejscach silnie nawodnionych, bagnach, w zakolach rzek. Torfowiska są elementem naturalnym, nie wykształconym przez człowieka.

Gmina Budry jest jedną z nielicznych gmin na Pojezierzu Mazurskim nie posiadających na swym obszarze jezior. Główne zasoby wodne są tutaj zgromadzone w rzekach, kanałach i licznych mniejszych ciekach typu – rowy melioracyjne. Cieki na terenie gminy są różnej wielkości i o różnym natężeniu przepływu. Do największych należy rzeka Węgorapa (lewy źródłowy dopływ Pregoly). Jako jej początek przyjmuje się wypływ z jeziora Mamry na terenie gminy Węgorzewo. Końcowy odcinek rzeki znajduje się na terenie gminy Banie Mazurskie. Za Mieduniszkami rzeka przekracza granicę Polski i wpływa na teren Obwodu Kaliningradzkiego (Rosja), gdzie kończy bieg po połączeniu z Istruciem. Całkowita długość rzeki wynosi 139,9 km (w tym około 40 km na terenie Polski).

Do Węgorapy na terenie gminy Budry dopływa rzeka Gołdapa, Kanał Minocki i bardzo liczne rowy melioracyjne. Wzdłuż wschodniej granicy gminy płynie Kanał Brożajcki, który oddziela się od Gołdapy w rejonie Bań Mazurskich i łączy się z Węgorapą na terenie gminy Banie Mazurskie. Rzeka Gołdapa jest prawobrzeżnym dopływem Węgorapy. Całkowita jej długość wynosi 98 km. Źródła rzeki znajdują się na północ od Olecka w okolicy wsi Monety. Rzeka płynie przez gminę Kowale Oleckie, Gołdap i Banie Mazurskie. Ujście Gołdapy znajduje się na 114,3 km biegu Węgorapy w rejonie Budzewa (gmina Budry).

Wody płynące odgrywają dużą rolę w wielu dziedzinach życia mieszkańców gminy. Są ważnymi obiektami o wartościach przyrodniczych. Mają szczególne znaczenie dla stosunków wodnych otaczającego rejonu, a przy tym wykorzystywane są do wielu celów gospodarczych. Służą do zaopatrzenia rolnictwa w wodę, do celów rybackich, transportu wodnego i rekreacji oraz niejednokrotnie są odbiornikami ścieków. Niezwykle ważna w tej sytuacji jest stała kontrola stanu czystości zasobów wodnych gminy. Wody powierzchniowe narażone są na dopływ różnego rodzaju zanieczyszczeń z różnych źródeł, w tym:

- ze źródeł punktowych - zanieczyszczenia wprowadzane bezpośrednio do odbiorników, a więc również do cieków, ze ściekami przemysłowymi, miejskimi, bytowo-gospodarczymi; podstawowe znaczenie ma tu ilość i jakość ścieków wprowadzanych do wód,
- ze źródeł rozproszonych - zanieczyszczenia wprowadzane przede wszystkim przez mieszkańców terenów nie skanalizowanych i nie posiadających oczyszczalni; ilość zanieczyszczeń wzrasta przy istnieniu w jednostkach osadniczych wodociągów bez

jednoczesnego wybudowania kanalizacji i oczyszczalni ścieków; zanieczyszczenia te stanowią potencjalne zagrożenie również dla jakości wód podziemnych (nieszczelne szamba), - ze źródeł przestrzennych (obszarowych) - zanieczyszczenia przedostające się do wód ze zlewni, w wyniku procesów infiltracji, spływu powierzchniowego, erozji wodnej i wietrznej; wielkość dopływu zanieczyszczeń z takich źródeł uzależniona jest przede wszystkim od ukształtowania terenu i sposobu zagospodarowania zlewni, intensywności nawożenia użytków rolnych, rodzaju utworów powierzchniowych budujących zlewnię, a także warunków meteorologicznych,

- ze źródeł liniowych - zanieczyszczenia występujące w otoczeniu dróg i torowisk, przedostające się do wód przede wszystkim ze ściekami deszczowymi, wodami roztopowymi, zawsze istnieje potencjalne zagrożenie dopływem zanieczyszczeń powstałych w przypadku awarii środków transportu przewożących różnego rodzaju substancje chemiczne, paliwa; wpływ tego rodzaju zanieczyszczeń jest tym większy im bliżej ciek, jeziora przebiega droga, a rzeźba terenu umożliwia migrację zanieczyszczeń.

Na terenie gminy Budry bezpośrednio do wód powierzchniowych odprowadzane są oczyszczone ścieki komunalne z osiedla mieszkaniowego w Ołowniku i szkoły podstawowej w Sobiechach. Pozostałe znaczące zrzuty zanieczyszczeń znajdują się poza terenem omawianej gminy - głównie na terenie gminy Węgorzewo, Gołdap i Banie Mazurskie (główne zrzuty ścieków przedstawiono w poniższej tabeli). Uporządkowanie gospodarki ściekowej w Węgorzewie 1996 roku przyczyniło się do znacznego zredukowania ładunku odprowadzanych zanieczyszczeń (zmodernizowano sieć kanalizacyjną i wybudowano oczyszczalnię mechaniczno-biologiczną z usuwaniem biogenów). W związku z zakończeniem budowy oczyszczalni i ograniczeniem wpływu na jakość wód powierzchniowych obiekt został w grudniu 1996 roku skreślony z listy zakładów najbardziej uciążliwych dla środowiska.

Ścieki z osiedla mieszkaniowego w Ołowniku odprowadzane są bezpośrednio do rzeki w ilości około 20 m³/dobę. W 1998 r. obiekt otrzymał pozwolenie na budowę nowej oczyszczalni.

Ustanowione przyrodnicze obszary i obiekty chronione. Na terenie gminy Budry nie występuje ochrona w formie parków krajobrazowych, ani ochrona rezerwatowa. W koncepcji sieci ekologicznej ECONET - PL, obszar gminy położony jest poza obszarami ważnymi dla funkcjonowania krajowej sieci ekologicznej. Obszar gminy położony jest generalnie poza terenami zlewni pojeziernej z wyjątkiem południowych i zachodnich fragmentów. Na tych terenach należy zwiększyć reżimy w gospodarce ściekowej oraz wprowadzać formy

gospodarowania mniej uciążliwe dla środowiska. Wynika to z konieczności ochrony jezior przed procesem degradacji.

Część wschodnia obszaru gminy leży w większości w obrębie **obszarów chronionego krajobrazu**. Dotyczy to także zachodniej części gminy (w tym, doliny Węgorapy).

Dla zachowania wartości przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych w granicach tych obszarów wprowadzono m.in. następujące zakazy:

1. wznoszenia wszelkich obiektów budowlanych, których forma jest obca architekturze regionalnej,
2. realizacji nowych budynków inwentarskich w odległości mniejszej niż 200 m. od brzegów wód,
3. agrolotniczego stosowania chemicznych środków ochrony roślin I i II klasy toksyczności oraz środków chwastobójczych, a pozostałych środków ochrony roślin w odległości mniejszej niż 200 m. od brzegów wód,
4. wyrębu zadrzewień poza przypadkami uzasadnionymi,
5. prowadzenia poza terenami osadniczymi działalności gospodarczej, wpływającej szkodliwie na środowisko lub powodującej degradację walorów krajobrazowych.

Dla podniesienia walorów przyrodniczych i estetycznych obszarów chronionego krajobrazu nakazuje się:

- 1) wprowadzenie zalesień na terenach erozyjnych i gruntach nieprzydatnych do produkcji rolnej,
- 2) wprowadzanie zadrzewień gatunkami rodzimymi wzdłuż cieków wodnych i dróg, zwłaszcza krajowych i wojewódzkich, wprowadzanie zadrzewień lub innych form zieleni izolacyjnej wokół istniejących ferm hodowlanych i obiektów przemysłowych,
- 3) porządkowanie gospodarki wodno-ściekowej jednostek osadniczych i ośrodków wypoczynkowych,
- 4) wiązanie projektowanej bazy rekreacyjnej, w tym budownictwa letniskowego z istniejącymi układami osadniczymi,
- 5) organizowanie ogólnodostępnych kąpielisk publicznych w powiązaniu z istniejącymi układami osadniczymi.

Na terenie gminy Budry gospodarka leśna należy do dwóch Nadleśnictw: zachodnia część gminy należy do Nadleśnictwa Borki z siedzibą w Krukłankach, a wschodnia część – obejmująca obręb Skalisko – do Nadleśnictwa Czerwony Dwór.

Nadleśnictwo Czerwony Dwór posiada zatwierdzony plan urządzania lasu sporządzony na lata 1994 do 2003. Zarządzenie Nr 120 MOŚ,ZniL z dnia 14 kwietnia 1995r. w sprawie

uznania za ochronne lasów stanowiących własność Skarbu Państwa. będących w Zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Nadleśnictwa Czerwony Dwór na terenie gminy Budry wyodrębnia lasy wodochronne i lasy stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej.

5. Szkoły

Obecnie na terenie gminy brak przedszkola i w najbliższym czasie nie przewiduje się jego budowy.

Opiekę przedszkolną dla dzieci 6-letnich zabezpieczają organizowane przy szkołach podstawowych oddziały przedszkolne. Według danych Urzędu Statystycznego w Olsztynie w roku szkolnym 2002/03 na terenie gminy zorganizowane były 2 oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych, do których uczęszczało 37 dzieci.

Według danych Urzędu Statystycznego w Olsztynie w roku szkolnym 2002/03 na terenie gminy Budry funkcjonowało 2 szkoły podstawowe, do których uczęszczało 266 uczniów. Ponadto funkcjonuje 1 szkoła gimnazjalna, do której uczęszczało w tym okresie 153 uczniów.

6. Gospodarka

W latach 1999-2002 liczba pracodawców ewoluowała. Najmniejsza ich liczba zanotowana została w 1999 roku (84), największa w 2001 roku (485). Na dzień 31 grudnia 2002 roku zarejestrowane były 92 podmioty gospodarki narodowej na terenie gminy. Było to spowodowane różnego rodzaju zmianami zarówno w gospodarce jak i w strukturze administracyjnej. W ostatnich latach w gminie Budry spadła liczba szkół, zlikwidowano również zakład opieki zdrowotnej. Pociągnęło to za sobą spadek liczby zatrudnionych w sektorze publicznym. W gminie Budry, na dzień 31 grudnia 2002 roku w rejestrach znajdowało się 9 podmiotów gospodarki narodowej zaliczanych do sektora publicznego.

Jednostek sektora prywatnego na koniec omawianego okresu było w gminie Budry 83. Ponad w 4/5 były to zakłady osób fizycznych. Dwa podmioty funkcjonowały jako spółki prawa handlowego. Nie istnieją na terenie gminy ani spółdzielnie ani przedsiębiorstwa państwowe. Pięć jednostek funkcjonowało w ramach innych, niż wymienione, formach organizacyjnych.

W latach 1999-2002 obserwowano nieznaczny spadek liczby jednostek sektora publicznego (z 12 do 9). Większe zmiany zachodziły wśród podmiotów sektora prywatnego. Zmiany te miały miejsce głównie w grupie przedsiębiorstw osób fizycznych. W roku 2001 liczba tego typu podmiotów zmniejszyła się z 97 do 71.

Branżą, która ma największy udział w strukturze przedsiębiorstw działających na terenie gminy jest handel i naprawy. Do niej należy 39% podmiotów gospodarczych. Na drugim miejscu znajdują się przedsiębiorstwa usług leśnych, których udział wynosi ok. 20%. Około ośmioprocentowy udział w strukturze podstawowych branż gminy mają podmioty transportu i gospodarki magazynowej oraz budowlane. Ponadto zarejestrowano 3 niepubliczne zakłady służące ochronie zdrowia: Kontraktowa Praktyka Lekarza Rodzinnego, Indywidualna Praktyka Lekarska – Lekarz Stomatolog i Niepubliczny Zakład Pielęgniarsko-Położniczy . Funkcjonują także po jednym przedsiębiorstwie młynarskim, stolarskim.

Tabela 3

Gospodarstwa rolne według prowadzonej działalności

WYSZCZEGÓLNIENIE	Liczba gospodarstw	Powierzchnia w ha	
		ogólna	użytków rolnych
Ogółem gospodarstwa	583	10725	10172
prowadzące wyłącznie działalność rolniczą	447	8305	7930
prowadzące wyłącznie działalność pozarolniczą	8	152	148
prowadzące działalność rolniczą i pozarolniczą	35	1531	1453
nieprowadzące działalności rolniczej i pozarolniczej	93	737	641

Źródło: Spis powszechny WUS Olsztyn

Turystyka. Brak jezior i zbiorników wodnych – wbrew pozorom - nie dyskwalifikuje wód powierzchniowych gm. Budry w zakresie rozwoju turystyki wodnej. Rzeki Węgorapa i Gołdapa oraz Kanał Brożajcki stanowią równie atrakcyjne wodne szlaki turystyczne dla spływów kajakowych, wędkarstwa i rekreacji pod warunkiem zagospodarowania turystycznego tych wód i właściwej promocji agroturystyki.

Szczególnie atrakcyjna jest Węgorapa dająca połączenie z Wielkimi Jeziorami Mazurskimi oraz Pregołą, która od Czerniachowska (ujście Węgorapy) do Zalewu Kaliningradzkiego (Wiślanego) jest rzeką żeglowną.

Można, zatem organizować spływy kajakowe na trasie Wielkie Jeziora Mazurskie – Bałtyk.

Bardzo interesująca dla turysty wodnego, a także pod względem przyrodniczym i poznawczym jest trasa Kan. Brożajckiego, prowadząca w większości przez tereny leśne i z uwagi na zlokalizowane tam ciekawe budowle hydrotechniczne.

Innym zagadnieniem, które należałoby rozwiązać to problem zorganizowanych kąpielisk dla ludności miejscowej i turystów. W tym celu można w wybranych miejscach urządzić kąpieliska poza korytem rzeki zasilane wodą z rzeki podobnie jak to praktykowane jest np. nad rzeką Pisą.

Specjalistyczne gospodarstwa rolne na użytkach nawadnianych w dolinach rzek mogłyby świadczyć usługi agroturystyczne, połączone np. ze sportowym połowem ryb w stawach rybnych, które można tworzyć w dolinach rzek.

Handel i gastronomia. Obiektami handlowymi działającymi na terenie gminy są w przewadze sklepy spożywczo-przemysłowe. Najlepiej w placówce handlowe jest wyposażona wieś gminna Budry. Na terenie gminy znajduje się jedna stacja benzynowa.

W latach 2000-2002 liczba sklepów w Gminie Budry kształtowała się w przedziale od 10 do 14. Na dzień 31 grudnia 2002 roku łączna powierzchnia 14 sklepów w gminie wynosiła 1 126 m². Liczba ludności przypadająca na jeden sklep w tym czasie wynosiła 221 osób.

Usługi gastronomiczne świadczy tylko kawiarnia „Promyk” zlokalizowana w Budrach.

Handel, gastronomia i usługi to główne dziedziny działalności rozwijające się na zasadach komercyjnych. Rozwój ich w dużym stopniu uzależniony jest od siły nabywczej ludności.

Sektor małych i średnich przedsiębiorstw jest w gminie bardzo słaby. Dominują przedsiębiorstwa osób fizycznych zajmujące się handlem lub naprawami. Wiele spośród nich to podmioty, które rzeczywiście nie prowadzą żadnej działalności. Jak już wspomniano w większości są to jednoosobowe zakłady osób fizycznych, pracujących na zasadzie samozatrudnienia. Na terenie gminy nie ma przedsiębiorstw, które w ostatnim czasie rozwinęłyby się znacznie i były motorem gospodarki gminy. Nie ma też jednostek, które inwestowałyby w nowe technologie.

Należy tworzyć warunki do powstawania na terenie gminy nowych przedsiębiorstw. Barięą jest jednak niewystarczająca dostępność komunikacyjna, drogi są zdewastowane i brak jest atrakcyjnych, w pełni uzbrojonych terenów pod inwestycje.

7. Rynek pracy

W latach 1999-2003 liczba bezrobotnych w gminie Budry utrzymywała się na poziomie około pół tysiąca osób. Jednakże liczba ta rosła nieprzerwanie z poziomu 447 w grudniu 1999 do poziomu 582 w grudniu 2003 roku. Tak więc nastąpił trzydziestoprocentowy wzrost liczby bezrobotnych w okresie 5 lat. Większość bezrobotnych stanowią mężczyźni.

Według danych ostatniego spisu powszechnego, stopa bezrobocia w gminie Budry wynosiła 31,0%.

Tabela 4

Liczba bezrobotnych

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Według okresu poszukiwania pracy			
		do 3 miesięcy włącznie	4-12 miesięcy	13 miesięcy i więcej	nieustalony
OGÓLEM	424	35	142	241	6
Mężczyźni	220	23	87	108	#
Kobiety	204	12	55	133	4

Źródło: Spis powszechny WUS Olsztyn

W strukturze bezrobotnych największą grupę 43,7% stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym i niższym. Następną grupą była społeczność osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym 38,1%. Wśród bezrobotnych były wg spisu powszechnego tylko 3 osoby z wykształceniem wyższym, co stanowi 0,7% osób bez pracy.

Prawo do zasiłku miało w latach 1999-2001 około ¼ bezrobotnych. W 2001 roku wskaźnik ten spadł do poziomu 13,9%. Wśród bezrobotnych z prawem do zasiłku kobiety stanowią jedynie 21,3%.

Biorąc pod uwagę okres pozostawania bez pracy, wśród bezrobotnych w gminie Budry największą populację stanowią osoby długotrwale bezrobotne – 57,0% ogółu bezrobotnych; osoby krótkotrwale bezrobotne to zaledwie 8,3%.

Źródła dochodów mieszkańców gminy

283719012

GLÓWNE ŹRÓDŁO UTRZYMANIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO	Ogółem	Gospodarstwa domowe według liczby osób				
		1	2	3	4	5 i więcej osób
OGÓLEM	967	193	214	171	155	234
Praca¹	438	41	61	85	106	145
najemna	191	25	24	37	49	56
na rachunek własny ¹	247	16	37	48	57	89
w rolnictwie	234	16	35	46	54	83
poza rolnictwem ¹	13	-	#	#	3	6
Pozostałe źródła	522	150	151	86	47	88
w tym emerytury i renty	384	116	129	65	25	49
Nieustalone	7	#	#	-	#	#

¹ Łącznie z dochodami z najmu

Źródło: Spis powszechny WUS Olsztyn

8. Stan infrastruktury

Stan systemu komunikacji. Teren gminy Budry obsługują drogi zaliczone do kategorii dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych. W gminie Budry przebiega tylko jedna droga wojewódzka Nr 650 o długości od granicy gminy do gr. gminy 13,4 km. – relacji Węgorzewo – Gołdap. Z powiatem giżyckim obszar gminy powiązany jest drogami powiatowymi łączącymi również sąsiednie gminy: Banie Mazurskie, Pozezdrze, Węgorzewo. Sieć dróg powiatowych stanowią powiązania komunikacyjne ośrodków gminnych i siedlisk rolniczych na terenie gminy Budry.

Długość dróg powiatowych na terenie gminy

Nr Drogi	Nazwa drogi	Długość Drogi (km)	W tym naw. Twardej (km)	Szerokość Jezdni (m)
106	(Rudziszki)-Góry-Olszewo W.-Wężówka-Pawłowo	8,030	6,912	3,5
107	Olszewo Węgorzewskie-(Jakunowo)	2,800	-----	----
108	(Maćki)-(Jakunowo)-Pawłowo	1,200	1,200	5,0
109	Dr.woj. Nr 650-Pawłowo-Ołownik-gr. Państwa	10,140	10,140	5,0
110	Więcki-Pawłowo	2,903	0,065	3,6
111	Więcki- Sobiechy	2,793	-----	----
112	Ołownik-Sąmkieły Małe	5,956	5,956	4,5
113	Więcki-Budzewo	4,271	0,036	3,1
120	(Węgorzewo)-Brzozówko-Popioły	11,352	0,110	3,5
122	Budry-Brzozówko-Krzywińskie-(Pozezdrze)	6,112	6,112	4,0
123	Budry-Budzewo-Zabrost Wlk.-(Rapa)	11,930	11,930	4,2
124	(Gębałka)-Piłaki Mł.-Kozłak-dr. Woj. Nr 650	3,728	3,728	4,0
RAZEM		71,215	46,189	

Na odcinku drogi powiatowej Nr 106 w miejscowości Wężówka znajduje się most stalowy nad rzeką Węgorapą o długości 17,1 m., szerokości 6 m. i nośności 15 ton.

Na odcinku drogi powiatowej Nr 107 w miejscowości Stare Góry znajduje się most żelbetowy nad ciekim wodnym o długości 5,1 m., szerokości 5 m. i nośności 15 ton.

Na odcinku drogi powiatowej Nr 109 w miejscowości Ołownik znajduje się most żelbetowy nad rzeką Węgorapą o długości 18,8 m., szerokości 6 m. i nośności 15 ton.

Na odcinku drogi powiatowej Nr 113 w miejscowości Pietrele znajduje się most żelbetowy nad ciekim wodnym o długości 6,8 m., szerokości 6 m. i nośności 15 ton.

Na odcinku drogi powiatowej Nr 123 w miejscowości Budry znajduje się most żelbetowy nad ciekim wodnym o długości 24,5 m., szerokości 7,0 m. i nośności 15 ton.

Na odcinku drogi powiatowej Nr 123 w miejscowości Budzewo znajduje się most żelbetowy nad rzeką Gołdapa o długości 9,5 m., szerokości 6,0 m. i nośności 15 ton.

Na odcinku drogi powiatowej Nr 123 w miejscowości Sąkiety Małe znajduje się most żelbetowy nad ciekim wodnym o długości 6,5 m., szerokości 5 m. i nośności 15 ton.

Na odcinku drogi powiatowej Nr 123 w miejscowości Zabrost Wielki znajduje się most żelbetowy nad rzeką Węgorapą o długości 31 m., szerokości 8 m. i nośności 15 ton.

Na odcinku drogi powiatowej Nr 112 w miejscowości Dąbrówka Nowa znajduje się most żelbetowy nad rzeką Węgorapą o długości 14,5 m., szerokości 5 m. i nośności 15 ton.

Mosty te należą do Zarządcy terenu.

Drogi gminne i wewnętrzne tworzą układ komunikacyjny bezpośrednio obsługujący rozproszoną sieć osadniczą, zapewniają dojazd do pól i lasów. Drogi te wymagają modernizacji w celu poprawy stanu technicznego.

W układzie dróg gminnych i wewnętrznych najważniejsze ciągi to:

- Olszewo Węgorzewskie-Maryszki-granica państwa – droga gruntowa o złym stanie nawierzchni,
- droga powiatowa Nr 107-Pochwałki-droga powiatowa Nr 109 – droga żwirowa, nieczynna trasa kolejowa stan zadawalający,
- Pochwałki – Ołownik – droga gruntowa o złym stanie nawierzchni,
- Wężówka – Sobiechy – droga gruntowa o złym stanie nawierzchni,
- Pawłowo – Wola – droga gruntowa o złym stanie nawierzchni,
- Wola – Dowiaty – droga gruntowa o złym stanie nawierzchni,
- Więcki-Dowiaty-Budry – droga gruntowa o złym stanie nawierzchni,
- Dr. pow. Nr 120 – do droga powiatowa Nr 122 – droga żwirowa, nieczynna trasa kolejowa, stan zadawalający,
- droga powiatowa Nr 120 – do dr. woj. Nr 650 – droga gruntowa o złym stanie nawierzchni,
- droga powiatowa Nr 120 – Popioły – dr. woj. Nr 650 – droga gruntowa o złym stanie nawierzchni,
- (Krzywińskie) – Piłaki Małe – droga gruntowa o złym stanie nawierzchni,
- droga powiatowa Nr 122 – (Radziszewo) – droga gruntowa o złym stanie nawierzchni,
- Popioły – Wydutki – (Miczuły) – Skalisko – droga powiatowa Nr 123 droga gruntowa o złym stanie nawierzchni,
- Grądy Węgorzewskie – Budzewo – droga powiatowa Nr 123 – droga gruntowa o złym stanie nawierzchni,
- Sobiechy – Piotrowo – droga gruntowa o złym stanie nawierzchni,
- Ołownik – Sakiely Wielkie – droga gruntowa o złym stanie nawierzchni,
- Ołownik – droga powiatowa Nr 112 – droga gruntowa o złym stanie nawierzchni.

Układ dróg powiatowych Nr 122 i Nr 123 umożliwia lepszą komunikatywność mieszkańców gminy z powiatem. Droga wojewódzka pełni funkcję połączenia gminy z miastem Olsztyn – siedzibą władz województwa warmińsko – mazurskiego. Wymienione drogi są w dobrym stanie technicznym, jednak na degradację tych dróg w dużej mierze będzie wpływać coraz większe natężenie spowodowane nowym układem administracyjnym państwa.

System zaopatrzenia w wodę. Gmina Budry posiada trzy komunalne ujęcia wody: w Budrach, Zabroście i Olszewie Węgorzewskim.

Stacja ujęcia i uzdatniania wody w Budrach została zaprojektowana i wykonana w latach 70-tych. Źródłem zasilania w wodę jest zespół dwóch współpracujących studni wierconych o głębokości całkowitej 150,0m. Wydajność eksploatacyjna pojedynczej studni została ustalona na wysokości 40m³/godz., co przy maksymalnym zapotrzebowaniu na wodę gospodarczą wynoszącym 50,7m³/godz. oraz pożarową 59,3m³/godz., w pełni pokryje potrzebę wody pitnej w Budrach.

Wykonane badania analityczne jakości wody po końcowym pompowaniu powierzchniowym (w 1997 r.) wykazały podwyższoną zawartość żelaza (2,0-4,73 g/m³) i mętność (20 mg SiO₂/dm³). Ze względu na powyższe parametry zastosowano technologię uzdatniania opartą na aeracji, której celem jest usunięcie dwutlenku węgla oraz utlenienie żelaza dwuwartościowego do trójwartościowego i dwustopniowej filtracji przez filtry klarujące pracujące przy obciążeniu hydraulicznym 9m³/m²/h.

Końcowy etap uzdatniania stanowi układ do dezynfekcji podchlorynem sodowym za pomocą chloratora typu C-52.

Przedstawiona technologia uzdatniania wody na etapie projektowania i w eksploatacji nie uwzględniła wykrytego w badaniach analitycznych podwyższonego stężenia amoniaku (2-4 mg N_{NH4}/l). Zgodnie z obowiązującą normą zawartość azotu amonowego nie powinna przekraczać 0,5 mg N/l. W związku z powyższym woda w ujęciu w Budrach nie nadaje się do spożycia i nie ma możliwości jej uzdatnienia przy istniejącej technologii.

Uzyskane wartości oznaczeń wody surowej z ujęcia wody w Olszewie Węgorzewskim wskazują na podwyższoną zawartość żelaza, manganu w ilościach ponadnormatywnych. Przy istniejącej technologii uzdatniania woda nie nadaje się do spożycia, konieczna jest zmian technologii uzdatniania wody i rozbudowa ujęcia. Pozostałe parametry pozostają w zakresie dopuszczalnych norm lub wykazują stężenia śladowe. Zastosowany układ uzdatniania nie pozwala na właściwe i efektywne usuwanie nadmiernych ilości związków manganu. W przypadku konieczności rozbudowy oraz zwiększenia wydajności studni oraz zwiększenia wydajności stacji uzdatniania o kolejne stopnie filtracji należałoby rozważyć możliwość zastosowania gotowych złóż utleniających opartych na tlenkach manganu (piroluzyt).

Istniejąca studnia w Grądach nie pracuje od 1999 r., ze względu na małą wydajność (7,5 m³/godz.) złą jakość wody i brak uzdatniania. Wieś podłączono do ujęcia wody w Radziszewie, gmina Pozezdrze. Do ujęcia w Radziszewie podłączono również Wolę

(Waltrówkę), gdzie istniejąca studnia ze stacją uzdatniania, wody ze względów ekonomicznych jest nie użytkowana.

Poza tym w Zawadach Małych (były PGR) funkcjonuje studnia wykupiona od ANR oraz Pawłowie (1) i w Popiołach (2) - funkcjonują studnie prywatne o parametrach nieznanach.

Dwie studnie ANR w Ołowniku w chwili obecnej nie pracują (woda może być wykorzystywana tylko do celów gospodarczych), wodę dla mieszkańców doprowadza się z Olszowa Węgorzewskiego.

Były PGR Koźlak – istniejące dwie studnie ANR zaopatrują również 27 gospodarstw w miejscowości Koźlak. Docelowo przewiduje się gospodarstwa miejscowości Koźlak przyłączyć do wodociągu Budry

W Ołowniku Małym 4 rodziny korzystają z ujęcia lokalnego, bez stacji uzdatniania. W Olszewie Węgorzewskim 4 rodziny zaopatruje w wodę studnia należąca do ALP Borki.

Według danych Urzędu Gminy w Budrach na 1458 gospodarstw domowych, około 60 gospodarstw nie ma wody z wodociągów komunalnych, 61 gospodarstw korzysta z wodociągu komunalnego Radziszewo – gmina Pozezdrze, a 27 gospodarstw w Koźlaku korzysta z zakładowego wodociągu Agencji.

Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych wyniosło 126,2dm³, co dało zużycie 38,3m³ wody na 1 mieszkańca.

Tabela 7

Stan infrastruktury w gminie

WYSZCZEGÓLNIENIE		Z wodociągiem								Bez wodociągu				Nie ustalono
		z kanalizacją				bez kanalizacji				z c.o.		bez c.o.		
b - budynki m - mieszkania p - powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	Ogółem	z c.o.		bez c.o.		z c.o.		bez c.o.		z c.o.		bez c.o.		
		z gazem	bez gazu	z gazem	bez gazu	z gazem	bez gazu	z gazem	bez gazu	z gazem	bez gazu	z gazem	bez gazu	
Zakładów pracy	b	11	-	9	-	#	-	-	-	-	-	-	-	-
	m	15	-	13	-	#	-	-	-	-	-	-	-	-
	p	1173	-	1009	-	164	-	-	-	-	-	-	-	-
Pozostałych podmiotów	b	#	-	#	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	m	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	p	182	-	182	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wspólną	b	93	-	38	-	46	-	-	-	4	-	-	-	5
	m	308	-	131	-	160	-	-	-	6	-	-	-	11
	p	17134	-	7036	-	9220	-	-	-	368	-	-	-	510
Nieustaloną	b	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	m	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	p	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

¹W przypadku instalacji wodociągowej, kanalizacyjnej i centralnego ogrzewania uwzględniono zarówno instalacje podłączone do sieci jak też instalacje lokalne, natomiast w przypadku gazu tylko instalacje sieciową.

System odprowadzania i oczyszczania ścieków. Na terenie gminy Budry znajdują się dwie lokalne oczyszczalnie ścieków – w Sobiechach i Ołowniku. Łączna przepustowość tych oczyszczalni wynosi około 55 m³/dobę, a oczyszczalnia w Sobiechach została zbudowana na potrzeby szkoły.

Na terenie gminy występuje znaczne niedoinwestowanie w zakresie rozwiązań gospodarki ściekowej w systemach zbiorczych. Na pozostałych terenach ścieki zbierane są w zbiornikach bezodpływowych bądź w osadnikach gnilnych skąd są wywożone na pola lub przesączają się do gruntu lub cieków wodnych.

Gospodarka odpadami. Na terenie gminy Budry istnieją 3 komunalne, urządzone wysypiska śmieci: we wsi Olszewo Węgorzewskie, Popioły i Budry.

Wysypisko we wsi Olszewo Węgorzewskie, będące własnością Gminy, posiada decyzję na użytkowanie. Zakończenie eksploatacji przewiduje się na 2010 rok. Zajmuje ono powierzchnię 0,36 ha i obsługuje 2/5 powierzchni gminy, Odbiór odpadów prowadzony jest dwoma systemami - zorganizowanym i indywidualnie. Około 60% ludności korzysta ze zorganizowanego systemu odbioru odpadów. Wg danych Urzędu Gminy na dzień 31.12.1998 r. ilość odpadów nagromadzonych wynosi 364 m³ (114m³/rok). System utylizacji odpadów polega na składowaniu, plantowaniu i przysypywaniu piaskiem. Wysypisko posiada zabezpieczenie w postaci drenażu pod złożem.

Wysypisko we wsi Popioły będące własnością Gminy posiada decyzję na użytkowanie. Odbiór odpadów prowadzony jest dwoma systemami - zorganizowanym i indywidualnie. Około 25% ludności korzysta ze zorganizowanego systemu odbioru odpadów. Wysypisko zajmuje powierzchnię 0,49 ha, a nagromadzone odpady zajmują 386 m³ (144m³/rok) Wysypisko obsługuje ¼ powierzchni gminy. Zakończenie eksploatacji przewiduje się na 2011 rok. Wysypisko posiada zabezpieczenie - drenaż pod złożem, a system utylizacji odpadów polega na składowaniu, plantowaniu i przysypywaniu piaskiem.

Wysypisko Gminy w Budrach zajmuje powierzchnię 0,80 ha, nagromadzone odpady szacuje się na 386 m³ (144m³/rok). Obsługuje ono ½ powierzchni gminy. Podobnie jak w poprzednich - odbiór odpadów prowadzony jest dwoma systemami, a około 25% ludzi korzysta ze zorganizowanego systemu odbioru odpadów. Zakończenie eksploatacji wysypiska przewiduje się na 2011 rok. Wysypisko w Budrach posiada uregulowany stan prawny. Wysypiska w/w nie posiadają sporządzonej oceny oddziaływania na środowisko.

Elektroenergetyka. Punktem zasilania w energię elektryczną odbiorców w obrębie Gminy Budry jest Główny Punkt Zasilający 110/15 kV Węgorzewo, zasilany linią napowietrzną 110 kV Gołdap - Węgorzewo.

Z GPZ 110/15 kV wyprowadzone są linie 15 kV, napowietrzne. Linie te zasilają stacje transformatorowe zlokalizowane w pobliżu odbiorców energii elektrycznej.

GPZ 110/15 kV w Węgorzewie nie posiada rezerwowej linii zasilającej 110 kV, a istniejące linie 15 kV pozwalają na awaryjne pokrycie tylko 80% zapotrzebowania na energię elektryczną w okresie letnim i 50 % w okresie zimowym. Z tego powodu konieczna jest, przewidziana w planach perspektywicznych rozbudowy sieci energetycznej WN, budowa linii 110 kV Węgorzewo - Giżycko.

Przebiegająca przez teren gminy linia 110 kV jest źródłem pola elektromagnetycznego. Obiekty budowlane przeznaczone na pobyt ludzi i zwierząt można lokalizować w odległości poziomej minimum 14,5 m od skrajnego przewodu linii.

Odległość podana wyżej może ulec zmniejszeniu pod warunkiem dotrzymania dopuszczalnych wartości pola elektromagnetycznego. Spełnienie tego warunku powinno być stwierdzone na drodze szczegółowych obliczeń i pomiarów kontrolnych. Decyzję lokalizacyjną, przy zmniejszeniu podanych wyżej odległości, wydaje organ administracyjny stopnia wojewódzkiego w porozumieniu z inspektorem sanitarnym.

Rozbudowa układu sieci SN 15 kV jest uzależniona od zwiększonego zapotrzebowania w energię elektryczną. Każda dalsza rozbudowa budownictwa mieszkaniowego i letniskowego oraz przemysłu lokalnego będzie wymuszała budowę nowych stacji transformatorowych 15/0,4 kV oraz modernizację i rozbudowę sieci przesyłowej SN 15 kV. Elektrownie wodne. Na Węgorapie w obrębie gm. Budry istnieje jedna MEW w Ołowniku oddana do eksploatacji w maju 2004 r. właścicielem elektrowni jest osoba prywatna.

Na Kanale Brożajckim, ale już na terenie gminy Banie Mazurskie funkcjonuje inna MEW, której właścicielem jest również osoba prywatna. W tym przypadku został przebudowany i zmodernizowany stopień korekcyjny kanału – ostatni przed połączeniem z Węgorapą. Planowane jest również wykorzystanie przepływu Kanału Brożajckiego dla potrzeb MEW na 3 następnych jego stopniach.

Przy założeniu dalszego rolniczego wykorzystania piętrzeń na Gołdapie i Węgorapie możliwości budowy MEW istnieją wyłącznie na Kanale Brożajckim, ponieważ przy nawodnieniach woda na jazach piętrzona jest tylko w określonych przedziałach czasowych, a w pozostałym okresie przepływ jest swobodny.

Poza Brożajcami elektrownie wodne można zainstalować na dalszych trzech stopniach Kan. Brożajckiego tj. jazach Budziska, Halina i „Polskim”, położonych na granicy gm. Budry i Banie Mazurskie. Postępowanie wodnoprawne mające ustalić przyszłych użytkowników MEW na tych piętrzeniach jest w toku.

Łączność. W gminie funkcjonuje jeden urząd pocztowy zlokalizowany w miejscowości Budry. Obsługę telekomunikacyjną w gminie zapewnia Telekomunikacja Polska S.A. poprzez Rejon w Węgorzewie. Centrale telefoniczne zlokalizowane są we wsiach: Budry o pojemności 300NN, Olszewo Węgorzewskie o pojemności 100NN. Znajdują się one w lokalach wynajmowanych od Urzędu Gminy.

Ochrona zdrowia. Na terenie gminy funkcjonuje jeden ośrodek zdrowia w Budrach z dwoma punktami medycznymi w miejscowościach Ołownik i Olszewo Węgorzewskie. W miejscowości Budry czynny jest punkt apteczny.

Kultura. Wyposażenie gminy w placówki i obiekty upowszechniania kultury obejmuje:

- Gminny Ośrodek Kultury w Budrach,
- Świetlicę w Więckach,
- Gminną Bibliotekę Publiczną w Budrach.

Według danych Urzędu Statystycznego w Olsztynie na koniec 2002 roku księgozbiór biblioteki w Budrach liczył 13.082 woluminy. Zarejestrowanych w tym czasie było 288 czytelników, którzy wypożyczyli w 2002 roku 5 032 książki. Średnio na jednego czytelnika przypadało 17,5 wypożyczeń w roku. Dla porównania średnia wypożyczeń w powiecie wynosi 19,6 natomiast w sąsiednich gminach 17,2 i 36,7 odpowiednio w Pozezdrzu i gminie wiejskiej Węgorzewo.

Obiekty kultu religijnego. Na terenie gminy zlokalizowane są następujące obiekty kultu religijnego:

- kościół rzymsko-katolicki p.w. św. Trójcy w Budrach - obiekt zabytkowy,
- kościół filialny rzymsko-katolicki p.w. NMP w Dąbrówce Nowej - obiekt zabytkowy,
- kościół rzymsko-katolicki p.w. Podwyższenia Krzyża Św. w Olszewie Węgorz. - obiekt zabytkowy,

Ochrona przeciwpożarowa. Ochronę przeciwpożarową zabezpieczają: jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej Budry, która dysponuje remizą we wsi Budry (obiekt w stanie

dobrym) i jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej Ołownik chwilowo bez obiektu i pojazdu gaśniczego.

Sport, rekreacja. Do najważniejszych obiektów sportowo-rekreacyjnych znajdujących się na terenie gminy należy zaliczyć: Boiska standardowe pełno wymiarowe przy Szkołach Podstawowych w Więckach i Sobiechach, teren rekreacyjno – sportowy przy szkole w Budrach, boisko sportowe w miejscowości PGR Ołownik.

9. Stan obiektów dziedzictwa kulturowego

Teren gminy Budry należy do najslabiej przebadanych pod kątem rozpoznania zasobu stanowisk archeologicznych na terenie Mazur. Systematycznych badań rozpoznawczych (powierzchniowych) w ramach ogólnopolskiego programu badawczego Archeologiczne Zdjęcie Polski (AZP) dotąd tu nie prowadzono. Teren ten był bardzo rzadko penetrowany przez badaczy pradziejów. Badań wykopaliskowych również nie prowadzono.

W archiwum Konserwatora Zabytków Archeologicznych i Muzeum Okręgowego w Suwałkach po wstępnej weryfikacji przeprowadzonej na potrzeby niniejszego opracowania znajdują się dane o 2 stanowiskach archeologicznych, które ujęto w załączonym spisie. Obydwa znane są z przypadkowych odkryć i zapisków archiwalnych. Obydwa wymagają weryfikacji w celu określenia aktualnego stanu zachowania i podjęcia decyzji o dalszym postępowaniu (szczególnie przy znajdujących się w archiwum sugestiach o tym, że grodzisko w Zabroście Wielkim jest przynajmniej częściowo zniszczone).

Na terenie gminy istnieje trzy obiekty sakralne. W Budrach kościół ewangelicki ob. parafialny rzymskokatolicki p.w. św Trójcy, w Dąbrówce kościół ewangelicki ob. filialny p.w. Najświętszej MP, w Olszewie Węgorzewskim kościół ewangelicki ob. parafialny p.w. podwyższenia Krzyża Świętego.

Na terenie gminy zachowała się nieliczna grupa obiektów związanych z ziemiaństwem wschodniopruskim. Są to dwory w Budzewie, Dąbrówce Nowej, Kaczorówku, Pochwałkach, Więckach, wraz z zabudową folwarczną. Szczątkowo zachowały się zespoły dworskie w miejscowościach Ołownik, Sąkiety Wielkie, Waltrówka,

Budownictwo zabytkowe. Zabudowę wiejską stanowią domy i zagrody murowane w większości z przełomu XIX i XX w. lub okresu międzywojennego. Wznosili je miejscowi rzemieślnicy stosujący przyjęte powszechnie formy zdobnicze, rodzaje materiałów i

technologie. Ważnymi budynkami na wsiach były karczmy (Wężówka). Szkoły przeważnie jedno- lub dwuklasowe zachowały się w wielu wsiach (Budry, Budzewo, Pawłowo, Piłaki Małe, Popioły, Sobiechy, Więcki) Zachowały się również pozostałości dworca kolejowego przy nieczynnej linii kolejowej (Budry). Z budynków technicznych zachował się młyn w Budrach, Popiołach i elektrownia w Ołowniku .

Ruralistyka. Wsie terenu gminy mają przeważnie XV lub XVI -wieczny rodowód. Kształtowały się w dwojaki sposób: w powiązaniu z siedliskiem dworskim i czynszowy - zagrodowy. Te pierwsze poza zespołami dworskimi mają zabudowę składającą się z czworaków i dwojaków usytuowanych wzdłuż jednej ulicy. Zabudowa pochodzi głównie z przełomu XIX i XX w. I ma charakter kalenicowy. Przeważają wsie ulicowe / Dąbrówka Nowa, Ołownik, Popioły/. Licznie reprezentowane wsie zagrodowe mają również charakter kalenicowy, siedliska są zabudowywane wokół prostokątnego podwórza. Przeważa zabudowa z przełomu XIX/XX w. Poza wsiami ulicowymi jest również wielodrożnica / Budry/ ze zróżnicowaną zabudową. Ponadto występuje oddalona od wsi zabudowa kolonijna lub samodzielne siedliska dworskie. Są to zespoły o zwartej zabudowie zawsze wokół prostokątnego podwórza, choć zachowane w sposób zróżnicowany. Budynki pochodzą z przełomu XIX/XX w. i okresu międzywojennego.

Drogownictwo, kolejnictwo, kanał. Sieć drożna powstała w XVI-XVII w. Większość z nich dotrwała do chwili obecnej. Drogi bite na terenie gminy zaczęto budować w 2 połowie XIX wieku. Obecną sieć dróg na obszarze gminy należy określić jako bogatą i różnorodną. Praktycznie do każdego sołectwa prowadzi asfaltowa szosa powstała na bazie brukowanych dróg /kocie łby, granitowa kostka lub latówka/. Obok nich istnieją drogi brukowane oraz gruntowe. Większość szlaków drożnych jest obsadzona drzewami (lipy). Aleja dojazdowa zachowała się w miejscowości Ołownik majątek – Ołownik wieś i Ołownik - Dąbrówka Nowa.

Na terenie gminy istniała gęsta sieć linii kolejowych szlak kolejowy z Węgorzewa do Gołdapi powstał w 1899 r, Węgorzewo – Wystruć z 1914 r. i Węgorzewo – Gierdawy z 1898 r. Obecnie pozostały jedynie nasypy służące lokalnej komunikacji kołowej.

Na terenie gminy istnieje kanał, który reguluje stan wody na obszarze gmin Budry i Banie Mazurskie.

Parki. Na analizowanym terenie zachowało się siedem parków. Są to obiekty wyłącznie typu dworskiego, położone w sąsiedztwie pałaców i dworów. Rodowód ich sięga pocz. XX w., większość pochodzi z połowy XIX i pocz. XX w.

Trzy parki są wpisane do rejestru zabytków, także trzy posiadają opracowania ewidencyjne (Budzewo, Dąbrówka Nowa, Więcki).

Obiekty obronne. Teren gminy leży na obrzeżu Giżyckiego Rejonu Umocnionego i Giżyckiej Pozycji Polowej, z form obronnych istnieją tutaj jedynie okopy z 1944 r., w dużym stopniu zatarte z nielicznie zachowanymi formami betonowymi tzw. Kochtopfe.

10. Grupy społeczne wymagające wsparcia

W gminie Budry funkcjonuje 967 gospodarstw domowych. Około 54% z nich utrzymuje się z emerytur i rent swoich członków. Z pracy utrzymuje się 45,3% gospodarstw domowych, z czego z pracy najemnej – 19,8%, z pracy na własny rachunek łącznie z dochodami z najmu – 25,5%, z pracy w rolnictwie – 24,2%, z pracy poza rolnictwem – 1,3%.

Na terenie gminy zamieszkuje 166 rodzin samotnych rodziców stanowią one ¼ rodzin ogółem, z czego 143 to rodziny matek samotnie wychowujących dzieci.

Osoby niepełnosprawne stanowią w gminie 4,5% całej społeczności (452 osoby). Około 46% z nich jest w wieku produkcyjnym – 209 osób. Niestety tylko 13,3% uznaje się za osoby mobilne zawodowo. Spoglądając na populację osób niepełnosprawnych w gminie Budry przez pryzmat wykształcenia, należy stwierdzić, że jej struktura jest gorsza od struktury wykształcenia ogółu mieszkańców gminy. Największą grupę stanowią osoby z wykształceniem podstawowym i niższym 82,3%; nie ma, w tej populacji (niepełnosprawnych) osób, które ukończyłyby studia wyższe.

Identyfikacja problemów

Sytuacja społeczna. Struktura demograficzna gminy Budry na dzień dzisiejszy nie jest zła. Ponad połowa mieszkańców gminy znajduje się w wieku produkcyjnym. Niepokojący jest natomiast niski poziom wykształcenia.

Warunki życia. Woda dostarczana odbiorcom z własnych ujęć i stacji uzdatniania nie spełnia wymagań w zakresie zawartości żelaza, manganu, amoniaku. Jej wygląd i smak jest niewłaściwy. Dlatego też przebudowie winna ulec stacja uzdatniania w Olszewie Węgorzewskim. Należy założyć, że z tej właśnie stacji dostarczona zostanie woda do

wszystkich miejscowości na terenie gminy. Już jednak obecnie na podstawie analiz należy przewidzieć, że zmieniony winien być system napowietrzania na bardziej efektywny, przedłużony czas kontaktu wody surowej z tlenem oraz zmieniony system filtracji, np. na oparty na filtrach pośpiesznym o zwiększonej wydajności złoża, z zastosowaniem warstwy bransztynu (złoża typu Deferman) lub warstwy węgla aktywnego, przy czym filtracja winna być podwójna.

Na terenie przewidzianej do przebudowy stacji uzdatniania lub w jej pobliżu należy przewidzieć lokalizację dalszych studni głębinowych.

Położone w południowo-wschodniej części gminy miejscowość Koźlak należy zasilić w wodę z wodociągu Budry.

Wyposażenie gminy w urządzenia sportowo-rekreacyjne jest niedostateczne. Władze samorządowe widzą potrzebę realizacji kompleksu ogólnodostępnych urządzeń sportowo-rekreacyjnych w połączeniu z przewidywaną budową nowego obiektu gimnazjum w Budrach.

Potrzeby inwestycyjne w zakresie szkolnictwa to:

- budowa gminnego centrum edukacyjnego w Budrach
- budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w Sobiechach,

Grupy wymagające wsparcia. Grupą wymagającą wsparcia są w Gminie Budry głównie osoby bezrobotne. Bardzo duża część tej populacji nie posiada prawa do zasiłku i są klientami opieki społecznej lub żyją ze świadczeń innych członków rodziny. Biorąc pod uwagę słabość sektora MŚP i rynku pracy jako całości, a także niski poziom wykształcenia osób pozostających bez pracy, należy objąć tę grupę szczególną pomocą. Zmierzać ona powinna do podniesienia ich atrakcyjności na rynku pracy poprzez podniesienie ich kwalifikacji, lub dostosowania do aktualnych potrzeb na rynku pracy.

Znaczną społecznością w Gminie Budry są osoby niepełnosprawne. Posiadają one niskie wykształcenie i w większości nie mają pracy. Powoduje to narastanie uczucia alienacji społecznej i niekorzystnie wpływa na integrację tych ludzi z resztą społeczeństwa.

Rynek pracy. Jak już wspomniano największym pracodawcą są jednostki sektora publicznego. Jednakże nie istnieje aktualnie możliwość zwiększenia zatrudnienia w tym sektorze. Potencjalne możliwości istnieją w sektorze prywatnym. Jednostki tego sektora stanowią gros przedsiębiorstw w gminie. Jednostki tego sektora to w większości zakłady osób fizycznych, spośród których wiele faktycznie nie prowadzi działalności. Pozostałe działają głównie w branży handel i naprawy. Jeśli chodzi o handel, to w przedsiębiorstwach tego typu, po okresie wzrostu w roku 2001, liczba pracujących tam osób pozostała na poziomie zbliżonym do roku 1999. Ponadto zmiany w liczbie sklepów jak i liczbie ludności przypadającej na jeden sklep

oraz spadek dochodów ludności nie wróżą, w najbliższej przyszłości wzrostu zatrudnienia w tego typu przedsiębiorstwach.

Naprawy mogłyby się okazać branżą, w której może dojść do wzrostu zatrudnienia pod warunkiem rozwoju tej branży w kierunku napraw dla rolnictwa i poprawy opłacalności produkcji rolnej.

Znaczną pozycję w strukturze zajmują podmioty prowadzące usługi na rzecz leśnictwa. Jednakże są to przedsiębiorstwa, które działają albo na zasadzie samozatrudnienia ich właścicieli albo zatrudniają znikomą liczbę pracowników. Mają one niewielki możliwości rozwoju i zwiększenia zatrudnienia.

Podsumowując rynek pracy jest w gminie bardzo płytki i nie wróży w najbliższym czasie pozytywnych zmian skutkujących zmniejszeniem bezrobocia.

Infrastruktura techniczna. Konieczność otwarcia granicy na Europę narzuca na siebie obowiązek rozwiązań inżynierskich w zakresie:

- racjonalnego rozmieszczenia planowanych elementów zagospodarowania przestrzennego,
- regulacji dostępu do dróg,
- rozwoju układu ciągów pieszych i dróg rowerowych,
- weryfikacji i podniesienie standardu oznakowania dróg,
- upowszechnienia środków uspokajania ruchu,
- segregacji i separacji ruchu w przekroju drogi ruchu, szczególnie ruchu rowerowego i pieszego, usprawnienia przejść dla pieszych, w tym poprawa ich rozmieszczenia i widoczności.

Problemy przyrodnicze i ekologiczne. Tereny z wodą gruntową do 1,2 m powinny być wyłączone spod zagospodarowania gnojowicy. Wzdłuż cieków wodnych należy wyłączyć z gnojowicowania pas terenu o szerokości co najmniej 30 – 50 m od wody /w zależności od stopnia nachylenia/ stanowiący zabezpieczenie przed spływem gnojowicy do wód. Chów zwierząt gospodarskich winien się cechować umiarkowaną koncentracją z ograniczeniem spływu bezściółowego. Stosowanie głównie węgla i mieszanek węglowo-koksowych, zwłaszcza w okresie grzewczym, obniża komfort życia mieszkańców. Następuje zanieczyszczanie wód rozproszonymi zrzutami ścieków na nie skanalizowanych terenach gminy, spływy powierzchniowe z powierzchni rolniczych, spływy zanieczyszczeń z powierzchni dróg. Na terenie gminy Budry winny być nadal zachowane zasady gospodarowania wodą – rozdzielenie wielkiej wody wiosennej i letniej, zarówno ze względów gospodarczych, jak i powodziowych. Niezbędna jest ścisła współpraca i współdziałanie służb gospodarki wodnej i melioracji w gminach Budry i Banie Mazurskie. Współdziałanie to

winno koncentrować się na wspólnym gospodarczym eksploataowaniu istniejących budowli wodnych z korzyścią dla każdej strony.

Problemy środowiska kulturowego. Zły stan techniczny części obiektów zabytkowych o wartościach historycznych, architektonicznych i inżynierskich, będących w zasobie i objętych ochroną może skutkować ich utratą. Brakuje inwestorów dla zagospodarowania części obiektów zabytkowych. Następują niekorzystne przekształcenia zabudowy wsi gminy w wyniku powstania zabudowy współczesnej (w ośrodkach byłych PGR) - często nie nawiązującej do zasadniczych cech tradycyjnej zabudowy wsi.

Zaopatrzenie w wodę. Istniejący system zaopatrzenia w wodę wymaga modernizacji poprzez rozbudowę ujęcia wody wodociągu Olszewo Węgorzewskie. Likwidację ujęć wody w miejscowościach Budry, Zabrost Wielki i Koźlak. Zaopatrzenie gospodarstw całej gminy w wodę z ujęcia w Olszewie Węgorzewskim. Doprowadzenie wody do gospodarstw do tej pory niezwodociągowanych.

Odprowadzenie i oczyszczenie ścieków. Doprowadzenie sieci wodociągowej do terenów wiejskich wiąże się jednocześnie z powstawaniem na tych terenach znacznych ilości ścieków, które winny być oczyszczone. Jak już wspomniano, Gmina Budry posiada tylko dwie oczyszczalnie ścieków: komunalną na potrzeby szkoły - w Sobiechach i w Ołowniku - własność Agencji Nieruchomości Rolnych. Ich łączna przepustowość wynosi około 55 m³/dobę.

Na terenie gminy powstaje natomiast w ciągu doby około 350 m³ ścieków, przy czym ilość ta będzie się zwiększać wraz z rozbudową sieci wodociągowej, jak również z rozwojem gminy. Według posiadanej przez gminę koncepcji gospodarki ściekowej, ścieki z terenu gminy odprowadzane będą kolektorami do oczyszczalni ścieków w Węgorzewie. Na terenach kolonijnych, słabo zaludnionych i znacząco oddalonych od kolektorów przewiduje się budowę przydomowych oczyszczalni ścieków.

Ze względów ekonomicznych w pierwszej kolejności winna być wykorzystana kanalizacja bardziej zwartych wsi i osiedli. W gospodarstwach oddalonych od zabudowy zwartej winny być zastosowane indywidualne rozwiązania, dla jednego lub kilku gospodarstw.

Zamierzenia w zakresie poprawy jakości wody oraz oczyszczania ścieków winny być konsekwentnie realizowane, gdyż tylko wówczas poprawione zostaną warunki sanitarne wsi. Ma to szczególne znaczenie na terenie Warmii i Mazur, które to tereny są nie bez racji uznane za „Zielone Płuca Polski”.

Oprócz wspomnianych dwóch zakładów oczyszczania ścieków żadna wieś nie posiada oczyszczalni. W zestawieniu z wodociągami - kanalizacja budzi poważne konsekwencje

ekologiczne (zanieczyszczenie wód powierzchniowych, zagrożenie wód podziemnych i gleb) i stanowi zagrożenie dla zdrowia ludzi i zwierząt.

Zaopatrywanie w gaz i ciepłownictwo. Gmina Budry nie posiada gazu ziemnego, dostępny jest jedynie gaz propan – butan. Na terenie gminy funkcjonuje wiele małych kotłowni lokalnych opalanych węglem lub koksem z własnych kotłowni. W okresie grzewczym wyraźnie wzrasta emisja zanieczyszczeń powietrza. Zmiany ogrzewania tradycyjnego na olejowe dokonano jedynie w obiekcie szkoły w Sobiechach. Pożądana jest budowa sieci gazowniczej na obszarze gminy oraz modernizacja istniejących kotłowni.

Telekomunikacja. Istnieje potrzeba rozbudowy sieci abonenckiej na obszarze gminy.

Gospodarka odpadami. Brak selekcji odpadów stanowi zagrożenie dla środowiska przyrodniczego. Istniejące wysypiska posiadają rezerwy na około 10 lat.

Problemy komunikacji. Konieczna jest poprawa jakości dróg zarówno pod względem parametrów technicznych jak i nawierzchni

Problemy rozwoju turystyki. Obszar gminy Budry nie jest obszarem o wyjątkowych walorach turystycznych, mimo występowania pomników przyrody. Brak jest na tym terenie jakichkolwiek jezior a pojedyncze kompleksy leśne mają małą powierzchnię. W związku z tym turystyka w poprzednich latach nie była brana pod uwagę jako jeden z kierunków rozwoju gospodarczego gminy. Aktualnie samorząd gminny planuje jedynie rozwój turystyki rowerowej. Związane jest to z uwzględnieniem przebiegu projektowanej ścieżki rowerowej o znaczeniu regionalnym z podstawowym punktem obsługi turystycznego ruchu rowerowego w Budrach. Ponadto planuje się rozwój turystyki kwalifikowanej wędrowskiej z możliwością uzupełnienia o rozwój wypoczynku stacjonarnego na bazie agroturystyki.

Rzeki Węgorapa i Gołdapa oraz Kanał Brożajcki stanowią atrakcyjne wodne szlaki turystyczne dla spływów kajakowych, wędkarstwa i rekreacji pod warunkiem zagospodarowania turystycznego tych wód i właściwej promocji agroturystyki.

III. ZADANIA POLEGAJĄCE NA POPRAWIE SYTUACJI NA OBSZARZE GMINY

Obszar 1.

Poprawa stany zaopatrzenia obszaru gminy w wodę

lp.	Nazwa zadania	czas realizacji		oczekiwane rezultaty	nakłady do poniesienia			źródło finansowania
		2004-2006	2007-2013		ogółem	gmina	środki zewnętrzne	
1	Rozbudowa sieci wodociągowej na bazie ujęcia w Olszewie Węgorzewskim	X		11 km	1.200.000	300.000	900.000	Budżet Gminy, ERDF
2	Rozbudowa wodociągów do miejscowości Olszewo, Węgorzewskie, Sobiechy, Skalisko, Zabrost W.	X		9 km.	1.000.000	250 000	750. 000	Budżet Gminy, ERDF

Obszar 2
Budowa i modernizacja dróg gminnych

lp.	Nazwa zadania	czas realizacji		oczekiwane rezultaty	nakłady do poniesienia			źródło finansowania
		2004-2006	2007-2013		ogółem	gmina	środki zewnętrzne	
1	Budowa drogi Budry-cmentarz		X	1 km	1 000 000	250 000	750 000	Budżet Gminy, ERDF
2	Budowa drogi we wsi Dowiaty		X	1 km	1 000 000	250 000	750 000	Budżet Gminy, ERDF
3	Modernizacja drogi Drogolewo-Wola		X	4 km	400 000	100 000	300 000	Budżet Gminy, ERDF
4	Modernizacja drogi w Piłakch Małych		X	1 km	100 000	25 000	75 000	Budżet Gminy, ERDF

Obszar 3
Modernizacja i budowa urządzeń służących ochronie powietrza

lp.	Nazwa zadania	czas realizacji		oczekiwane rezultaty	nakłady do poniesienia			źródło finansowania
		2004-2006	2007-2013		ogółem	gmina	środki zewnętrzne	
1	Modernizacja kotłowni w UG, ZOZ, GOK, Budynkach administracyjnych na kotłownie z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii.	x		Poprawa stany środowiska naturalnego	300 000	75000	225 000	Budżet Gminy, ERDF
2	Modernizacji kotłowni w gimnazjum Więcki - ogrzewanie olejowe	x		Poprawa stany środowiska naturalnego	100 000	25000	75 000	Budżet Gminy, ERDF

Obszar 4
Poprawa stanu szkół gminnych

lp.	Nazwa zadania	czas realizacji		oczekiwane rezultaty	nakłady do poniesienia			źródło finansowania
		2004-2006	2007-2013		ogółem	gmina	środki zewnętrzne	
1	Budowa gminnego centrum edukacyjnego	X		1 dodatkowy obiekt	5 000 000	1250000	3 750 000	Budżet Gminy, ERDF
2	Budowa Sali gimnastycznej przy szkole podstawowej Sobiechach		X	1 dodatkowy obiekt	1 500 000	375000	1 125 000	Budżet Gminy, ERDF

Obszar 5
Budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków

lp.	Nazwa zadania	czas realizacji		oczekiwane rezultaty	nakłady do poniesienia zł			źródło finansowania
		2004-2006	2007-2013		ogółem	gmina	środki zewnętrzne	
1	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej w miejscowości Ołownik	X		1 km	100.000	25.000	75.000	Budżet Gminy, ERDF
2	Budowa kolektora sanitarnego Piłaki Małe-Popioły - Grądy węgorzewski -Budry - Więcki - Pawłowow -Węgorzewo		X	22 km	Ok. 5 500 000	1 375 000	4 125 000	Budżet Gminy, ERDF
3	Budowa kolektora sanitarnego Ołownik - Pawłowowo	X		7 km	1 750 000	437 500	1 312 500	Budżet Gminy, ERDF
4	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków		X	15 szt.	400 000	100 000	300 000	Budżet Gminy, ERDF

Obszar 6
Kompleksowe zagospodarowanie odpadów stałych

lp.	Nazwa zadania	czas realizacji		oczekiwane rezultaty	nakłady do poniesienia			źródło finansowania
		2004-2006	2007-2013		ogółem	gmina	środki zewnętrzne	
1	Rekultywacja wysypiska w Popiołach	X		Poprawa stanu środowiska naturalnego	50 000	12500	37 500	Budżet Gminy, ERDF
2	Rekultywacja wysypiska w Olszewie Węgorzewskim	X		Poprawa stanu środowiska naturalnego	50 000	12500	37 500	Budżet Gminy, ERDF
3	Rekultywacja wysypiska w Budrach		X	Poprawa stanu środowiska naturalnego	100 000	25000	75 000	Budżet Gminy, ERDF
4	Wprowadzenie systemu zbiórki odpadów stałych	X		Poprawa stanu środowiska naturalnego	100 000	25000	75 000	Budżet Gminy, ERDF

IV . REALIZACJA PRIORYTETÓW I ZADAŃ

Rozwój gospodarczy jest najlepszym sposobem eliminacji większości problemów społecznych (takich jak bezrobocie, ubóstwo, przestępczość itp.) przed jakimi staje władza lokalna. Rozwój gospodarczy na szczeblu lokalnym oznacza przyrost możliwości, które pozwalają lokalnej władzy i mieszkańcom lepiej zaspokajać większą liczbę potrzeb na wyższym poziomie. Podkreślenia przy tym wymaga fakt, że jedynie w warunkach rozwoju gospodarczego udaje się osiągnąć tak pożądane zjawisko jak uczestnictwo prywatnego kapitału w przedsięwzięciach istotnych dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców.

Opis realizacji zadań w planie rozwoju lokalnego podzielono na sześć obszarów. Dotyczą one zagospodarowania w infrastrukturę techniczną obszaru gminy oraz zagospodarowania w infrastrukturę społeczną. Zgodne są one z działaniami zawartymi w Zintegrowanym Programie Operacyjnym Rozwoju Regionalnego. Ułatwia to i zarazem pozwala na przedstawienie koncepcji finansowania przyjętych zadań inwestycyjnych. Czas realizacji podzielona na dwa etapy: lata 2004-2006 oraz lata 2007-2013. Jest to zgodne z przyjętymi w Unii Europejskiej okresami budżetowania.

Struktura każdego z opisanych działań zawiera osiem elementów: Nazwę działania. Cel działania – przedstawia co ma być rezultatem danego działania. Uzasadnienie działania. Zgodność działań z dokumentami strategii wojewódzkiej, gminnej oraz zgodności ze ZPORR. Uczestnicy działania – za uczestników działania przyjęto organizacje oraz instytucje, które będą realizować dane działania. Źródło finansowania – jako podstawowe źródło finansowania działań przyjęto środki pochodzące z EFS (Europejski Fundusz Społeczny) oraz ERDF (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego) Uzupełnienie tych środków będą stanowiły środki w zależności od działania gmin.

OBSZAR 1

POPRAWA STANY ZAOPATRZENIA OBSZARU GMINY W WODĘ

1. Działanie 1.1.

ROZBUDOWA SIECI WODOCIĄGOWEJ NA TERENIE GMINY

2. Cel działania:

Poprawa dostępu mieszkańców do infrastruktury technicznej decydującej o możliwościach rozwojowych gminy.

3. Uzasadnienie działania:

Zagospodarowanie obszaru gminy w sieć wodociągową jest niewystarczające. Realizacja tego celu powinna służyć zapewnieniu dostaw i dostępu do wody pitnej o wysokiej jakości dla wszystkich mieszkańców gminy, w ilościach zabezpieczających bieżące potrzeby oraz rozwój poszczególnych jednostek osadniczych. Poprawa poziomu zaopatrzenia w wodę poszczególnych miejscowości gminy powinna służyć rozwojowi funkcji gospodarczych w tych miejscowościach.

4. Powiązanie z działaniami z innymi programami

4. a) Zgodność ze strategią gminy

--	--

4. b) Zgodność ze strategią powiatu

„Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego” cel strategiczny Modernizacja i rozwój infrastruktury	
--	--

4. c) Zgodność ze strategią województwa

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2015

Cel strategiczny: Infrastruktura techniczna zapewniająca bardziej zrównoważony rozwój regionu oraz atrakcyjność zamieszkania. Cele operacyjne: Infrastruktura techniczna na rzecz ochrony środowiska zgodna z normami Unii Europejskiej

4. d) Zgodność z innymi dokumentami

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego – Priorytet 3- Rozwój lokalny

Działanie 3.1 Obszary wiejskie.

5. Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

Gmina lub działające w jej imieniu jednostki organizacyjne (np. spółki prawa handlowego z udziałem ww. jednostek samorządu terytorialnego); Związki, porozumienia i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego; Inne jednostki publiczne

6. Przyjęte mierniki

Ilość urządzeń zaopatrzenia w wodę (szt.), Długość sieci wodociągowej (km)

Planowane rezultaty :

- dostęp do lepszej jakości wody pitnej i wody przeznaczonej do celów gospodarczych
- pozytywny wpływ na zdrowie
- pozytywny wpływ na środowisko przyrodnicze

Planowane oddziaływanie :

- poprawa stanu zdrowia mieszkańców
- poprawa stanu środowiska naturalnego
- szanse na rozwój turystyki

7. Zadania inwestycyjne do działania 1.1.

lp.	Nazwa zadania	czas realizacji		oczekiwane rezultaty	nakłady do poniesienia ogółem
		2004-2006	2007-2013		
1	Rozbudowa sieci wodociągowej na bazie ujęcia Olszewo Węgorzewskie	X		11 km	1 200.000
2	Rozbudowa wodociągów do miejscowości Olszewo, Węgorzewskie, Sobiechy, Skalisko, Zabrost W.	X		9 km.	1 000 000

OBSZAR 2

POPRAWA KOMUNIKACJI DROGOWEJ W GMINIE

1. Działanie 2.1.

BUDOWA I MODERNIZACJA DRÓG GMINNYCH

2. Cel działania:

Poprawa dostępności komunikacyjnej miejscowości z obszaru gminy.

3. Uzasadnienie działania:

Otwarcie granicy na Europę narzuca obowiązek rozwiązań inżynierskich w zakresie: racjonalnego rozmieszczenia planowanych elementów zagospodarowania przestrzennego, regulacji dostępu do dróg, rozwoju układu ciągów pieszych i dróg rowerowych, weryfikacji i podniesienie standardu oznakowania dróg, upowszechnienia środków uspokajania ruchu, segregacji i separacji ruchu w przekroju drogi ruchu, szczególnie ruchu rowerowego i pieszego, usprawnienia przejść dla pieszych, w tym poprawa ich rozmieszczenia i widoczności. Modernizacja infrastruktury drogowej zniesie jedną z największych barier hamujących dochodowe inwestycje, którym zły stan dróg uniemożliwia rozwój. Zatem niniejsze działanie jest skierowane na rozbudowę i modernizację sieci transportowych koniecznych do: rozwoju gospodarczego, społecznego poprzez m.in.: udostępnienie nowych i zwiększenie atrakcyjności istniejących terenów inwestycyjnych, wzmocnienie w zakresie rozwoju zasobów ludzkich i polityki społecznej poprzez poprawę mobilności i warunków podróżowania oraz stworzenie nowych możliwości w zakresie zatrudnienia, poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego.

4. Powiązanie z działaniami z innymi programami

4. a) Zgodność ze strategią gminy

--

4. b) Zgodność ze strategią powiatu

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego” cel strategiczny Modernizacja i rozwój infrastruktury

4. c) Zgodność ze strategią województwa

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2015. Cel strategiczny: Infrastruktura techniczna zapewniająca bardziej zrównoważony rozwój regionu oraz atrakcyjność zamieszkania. Cele operacyjne: Zwiększenie zewnętrznej dostępności transportowej oraz wewnętrznej spójności regionu.

4. c) Zgodność z innymi dokumentami

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.
Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego – Priorytet 3. Rozwój lokalny. Działanie 3.1 Obszary wiejskie.

5. Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

Gmina lub działające w jej imieniu jednostki organizacyjne (np. spółki prawa handlowego z udziałem ww. jednostek samorządu terytorialnego); Związki, porozumienia i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego; Inne jednostki publiczne

6. Przyjęte mierniki

Długość nowo wybudowanych i zmodernizowanych dróg (w km),

Planowane rezultaty :

- zmniejszenie emisji spalin do powietrza
- przedłużenie żywotności aut
- skrócenie czasu przejazdu
- wzrost dostępności do lepszych jakościowo dróg
- oszczędność kosztów przejazdu

7. Zadania inwestycyjne od działania 2.1.

lp.	Nazwa zadania	czas realizacji		oczekiwane rezultaty	nakłady do poniesienia Ogółem
		2004-2006	2007-2013		
1	Budowa drogi Budry- cmentarz		X	1 km	Ok. 1 000 000

2	Budowa drogi we wsi Dowiaty		X	1 km	Ok. 1 000 000
3	Modernizacja drogi Drogolewo-Wola		X	4 km	Ok. 400 000
4	Modernizacja drogi w Piłakch Małych		X	1 km	Ok. 100 000

OBSZAR 3
MODERNIZACJA I BUDOWA URZĄDZEŃ SŁUŻĄCYCH OCHRONIE
POWIETRZA

1. Działanie 3.1.

PRZEKSZTAŁCENIE ISTNIEJĄCYCH SYSTEMÓW OGRZEWANIA OBIEKTÓW
UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ W SYSTEMY BARDZIEJ PRZYJAZNE DLA
ŚRODOWISKA.

2. Cel działania:

Poprawa jakości środowiska poprzez ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza.

3. Uzasadnienie działania:

Realizacja wymagań ekologicznych w zakresie ochrony powietrza nie może odbywać się bez uwzględniania uwarunkowań infrastrukturalnych, gospodarczych, ekonomicznych i społecznych. Wypełnienie określonych wymagań ekologicznych w przypadku obiektów użyteczności publicznej może wpłynąć na tworzenie „dobrych rozwiązań” wśród mieszkańców gminy. Równocześnie może mieć znaczący wpływ na jakość życia ludzi.

4. Powiązanie z działaniami z innymi programami

4. a) Zgodność ze strategią gminy

--

4. b) Zgodność ze strategią powiatu

„Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego” cel strategiczny Modernizacja i rozwój infrastruktury

4. c) Zgodność ze strategią województwa

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2015
Cel strategiczny: Infrastruktura techniczna zapewniająca bardziej zrównoważony rozwój regionu oraz atrakcyjność zamieszkania. Cele operacyjne: Infrastruktura techniczna na rzecz ochrony środowiska zgodna z normami Unii Europejskiej

4. d) Zgodność z innymi dokumentami

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.
Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego – Priorytet 3. Rozwój lokalny.
Działanie 3.1 Obszary wiejskie.

5. Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

Gmina lub działające w jej imieniu jednostki organizacyjne (np. spółki prawa handlowego z udziałem ww. jednostek samorządu terytorialnego); Związki, porozumienia i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego; Inne jednostki publiczne

6. Przyjęte mierniki

Liczba nowo wybudowanych i zmodernizowanych systemów ciepłowniczych (szt.)

Planowane rezultaty :

- zmniejszenie emisji zanieczyszczeń
- poprawa jakości powietrza
- pozytywny wpływ na środowisko przyrodnicze
- obniżenie kosztów

Planowane oddziaływania

- zwiększenie wykorzystania ekologicznych źródeł energii
- poprawa stanu środowiska naturalnego
- poprawa jakości życia i zdrowotności mieszkańców
- korzystne warunki dla rozwoju przedsiębiorstw działających zgodnie z zasadami poszanowania środowiska
- wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa

7. zadania inwestycyjne do działania 3.1.

lp.	Nazwa zadania	czas realizacji		nakłady do poniesienia ogółem
		2004-2006	2007-2013	
1	Modernizacja kotłowni w UG, ZOZ, GOK, Budynekach administracyjnych na kotłownię z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii.	x		300 000
2	Modernizacji kotłowni w gimnazjum Więcki - ogrzewanie olejowe	x		100 000

OBSZAR 4

POPRAWA STANU SZKÓŁ GMINNYCH

Działanie 4.1.

POPRAWA JAKOŚCI INFRASTRUKTURY EDUKACYJNEJ I SPORTOWEJ

2. Cel działania:

Zwalczanie dysproporcji w zakresie rozwoju infrastruktury społecznej na terenie gminy powinno dotyczyć budowy, rozbudowy, modernizacji i wyposażenia gminnej infrastruktury edukacyjnej (przedszkola, szkoły i placówki edukacyjne działające w systemie oświaty)

3. Uzasadnienie działania:

Nowoczesne dobrze wyposażone placówki oświatowe na terenie gminy powinny być głównym stymulatorem rozwoju społecznej gminy. Placówki te powinny posiadać programy dostosowane do zmieniającego się zapotrzebowania i rosnących wymagań otoczenia.

4. Powiązanie z działaniami z innymi programami

4. a) Zgodność ze strategią gminy

--

4. b) Zgodność ze strategią powiatu

„Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego” cel strategiczny Modernizacja i rozwój infrastruktury

4. c) Zgodność ze strategią województwa

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2015. cel strategiczny: zamożne, wszechstronnie rozwinięte obszary wiejskie filarem gospodarki regionu. działanie: lepsza infrastruktura społeczna

4. d) Zgodność celami ZPORR

Działanie 3.5 Lokalna infrastruktura społeczna Poddziałanie 3.5.1. Lokalna infrastruktura edukacyjna i sportowa

5. Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

Gmina; przedszkola, szkoły i placówki edukacyjne działające w systemie oświaty (wspierane publicznie i niedziałające dla zysku); ośrodki zdrowia; - organizacje pozarządowe działające non profit, stowarzyszenia, fundacje, a także kościoły i związki wyznaniowe i inne instytucje publiczne

6. Przyjęte mierniki

Liczba zmodernizowanych obiektów edukacyjnych i sportowych.

- a) produkty: - powierzchnia nowych lub zmodernizowanych obiektów przeznaczonych na cele dydaktyczne i sportowe (m²).
- b) rezultaty: - liczba uczniów i wychowanków korzystających z lokalnych obiektów edukacyjnych.

7. Zadania inwestycyjne do działania 4.1.

lp.	Nazwa zadania	czas realizacji		nakłady ogółem
		2004-2006	2007-2013	
1	Budowa gminnego centrum edukacyjnego	X		5 000 000
2	Budowa sali gimnastycznej przy szkole podstawowej Sobiechach		X	1 500 000

OBSZAR 5

BUDOWA I MODERNIZACJA SIECI KANALIZACYJNEJ I OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW

1. Działanie 4.1.

BUDOWA SIECI KANALIZACYJNEJ

2. Cel działania:

Zwiększenie poziomu skanalizowania obszaru gminy. Poprawa jakości środowiska.

3. Uzasadnienie działania:

Na terenie gminy występuje znaczne niedoinwestowanie w zakresie rozwiązań gospodarki ściekowej w systemach zbiorczych. Na pozostałych terenach ścieki zbierane są w zbiornikach bezodpływowych bądź w osadnikach gnilnych skąd są wywożone na pola lub przesączają się do gruntu lub cieków wodnych. W pierwszej kolejności powinny realizowane powinny być inwestycje w miejscowościach o wysokim stopniu zwodociągowania.

4. Powiązanie z działania z innymi programami

4. a) Zgodność ze strategią gminy

--

4. b) Zgodność ze strategią powiatu

„Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego” cel strategiczny Modernizacja i rozwój infrastruktury

4. c) Zgodność ze strategią województwa

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2015
Cel strategiczny: Infrastruktura techniczna zapewniająca bardziej zrównoważony rozwój regionu oraz atrakcyjność zamieszkania. Cele operacyjne: Infrastruktura techniczna na rzecz ochrony środowiska zgodna z normami Unii Europejskiej

4. d) Zgodność z innymi dokumentami strategicznymi

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego – Priorytet 3. Rozwój lokalny konkurencyjności regionów. Działanie 3.1 Obszary wiejskie.

5. Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

Gmina lub działające w jej imieniu jednostki organizacyjne (np. spółki prawa handlowego z udziałem ww. jednostek samorządu terytorialnego); Związki, porozumienia i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego; Inne jednostki publiczne

6. Przyjęte mierniki

Długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej (w km). Liczba gospodarstw domowych podłączona do sieci kanalizacyjnej zbiorczej (w szt.). Długość zmodernizowanej sieci kanalizacyjnej (w km).

Planowane rezultaty :

- zmniejszenie ilości zanieczyszczeń przedostających się do gleby oraz wód powierzchniowych i podziemnych
- poprawa jakości życia
- pełne wykorzystanie przepustowości oczyszczalni ścieków

Planowane oddziaływanie :

- poprawa stanu środowiska naturalnego
- szansa na rozwój turystyki i przedsiębiorczości
- poprawa stanu zdrowia mieszkańców
- zachowanie wysokiej jakości zasobów wód podziemnych

7. Zadania inwestycyjne do działania 5.1.

lp.	Nazwa zadania	czas realizacji		oczekiwane rezultaty	nakłady do poniesienia ogółem
		2004-2006	2007-2013		
1	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej w miejscowości Ołownik	X		1 km	100 000
2	Budowa kolektora sanitarnego Piłaki Małe- Popioły - Grądy węgorzewski -Budry - Więcki - Pawłowow -Węgorzewo		X	22 km	Ok. 5 500 000
3	Budowa kolektora sanitarnego Ołownik - Pawłowowo	X		7 km	1 750 000
4	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków		X	Szt. 15	400 000

OBSZAR 6

KOMPLEKSOWE ZAGOSPODAROWANIE ODPADÓW STAŁYCH

1. Działanie 1.6

WPROWADZENIE KOMPLEKSOWEGO SYSTEMU GOSPODARKI ODPADAMI

2. Cel działania:

Poprawa jakości środowiska. Poprawa jakości środowiska oraz krajobrazu. Poprawa ekologicznych warunków życia. Podniesienie świadomości mieszkańców w zakresie gospodarowania odpadami.

Stworzenie kompleksowego systemu zagospodarowania odpadów na poziomie gminy, obejmującego m.in. odbiór posegregowanych odpadów od mieszkańców, odzyskiwanie surowców wtórnych, recykling, kompostowanie odpadów organicznych, itp.

3. Uzasadnienie działania:

Utrzymanie czystości na obszarze gminy. Poprawi to atrakcyjność zamieszkania oraz atrakcyjność turystyczną gminy. Wprowadzenie systemu zagospodarowania odpadów spowoduje zmniejszenie ilości i uciążliwości odpadów trafiających na gminne wysypisko śmieci. Umożliwi również odzyskiwanie i wtórne użycie przedmiotów, materiałów i energii.. Pozwoli również zmienić styl konsumpcji i zachowań mieszkańców gminy na bardziej proekologiczny.

4. Powiązanie z działaniami z innymi programami

4. a) Zgodność ze strategią gminy

--

4. b) Zgodność ze strategią powiatu

„Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego” cel strategiczny Modernizacja i rozwój infrastruktury

4. c) Zgodność ze strategią województwa

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2015

Cel strategiczny: Infrastruktura techniczna zapewniająca bardziej zrównoważony rozwój regionu oraz atrakcyjność zamieszkania. Cele operacyjne: Infrastruktura techniczna na rzecz ochrony środowiska zgodna z normami Unii Europejskiej

4. d) Zgodność z innymi dokumentami

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego – Priorytet 3. Rozwój lokalny.

Działanie 3.1 Obszary wiejskie.

5. Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

Gmina lub działające w jej imieniu jednostki organizacyjne (np. spółki prawa handlowego z udziałem ww. jednostek samorządu terytorialnego); Związki, porozumienia i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego; Inne jednostki publiczne

6. Przyjęte mierniki

Liczba nowo wybudowanych składowisk odpadów (szt.) Planowane rezultaty :

- zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń
- oszczędność kosztów i czasu dla lokalnej ludności
- oszczędność materiałów i surowców
- poprawa warunków ekologicznych i zdrowotnych ludności dzięki zabezpieczeniu miejsca składowania odpadów

Planowane oddziaływania :

- poprawa stanu środowiska naturalnego
- nowe miejsca pracy
- zmniejszenie stopnia zagrożenia dla zdrowia
- wykształcenie nawyków proekologicznych
- rozwój turystyki

Zadania inwestycyjne do działania 1.6.

lp.	Nazwa zadania	czas realizacji		nakłady do poniesienia ogółem
		2004-2006	2007-2013	
1	Rekultywacja wysypiska w Popiołach	X		50 000
2	Rekultywacja wysypiska w Olszewie Węgorzewskim	X		50 000
3	Rekultywacja wysypiska w Budrach		X	100 000
4	Wprowadzenie systemu zbiórki odpadów stałych	X		100 000

V. OCZEKIWANE WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘĆ CELÓW PLANU ROZWOJU LOKALNEGO GMINY

Szczegółowy system wskaźników został opisany przy każdym z zadań.

VI. PLAN FINANSOWY NA LATA 2004 – 2006

lp.	Nazwa zadania	czas realizacji	nakłady do poniesienia			źródło finansowania
		2004-2006	ogółem	gmina	środki zewnętrzne	
1	Rozbudowa sieci wodociągowej na bazie ujęcia Olszewo Węg.	X	1 200 000	300 000	900 000	Budżet Gminy, ERDF
2	Rozbudowa wodociągów do miejscowości Olszewo, Węgorzewskie, Sobiechy, Skalisko, Zabrost W.	X	1 000 000	250 000	750 000	Budżet Gminy, ERDF
3	Modernizacja kotłowni w UG, ZOZ, GOK, Budynkach administracyjnych na kotłownię z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii.	x	300 000	75 000	225 000	Budżet Gminy, ERDF
4	Modernizacji kotłowni w gimnazjum Więcki - ogrzewanie olejowe	x	100 000	25 000	75 000	Budżet Gminy, ERDF
5	Budowa gminnego centrum edukacyjnego	X	5 000 000	1 250 000	3 750 000	Budżet Gminy, ERDF
6	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej w miejscowości Ołownik	X	100 000	25 000	75 000	Budżet Gminy, ERDF
7	Budowa kolektora sanitarnego Ołownik - Pawłowowo	X	1 750 000	437 500	1 312 500	Budżet Gminy, ERDF
8	Rekultywacja wysypiska w Popiołach	X	50 000	12 500	37 500	Budżet Gminy, ERDF
9	Rekultywacja wysypiska w Olszewie Węgorzewskim	X	50 000	12 500	37 500	Budżet Gminy, ERDF
10	Wprowadzenie systemu zbiórki odpadów stałych	X	100 000	25 000	75 000	Budżet Gminy, ERDF
Razem:			9 650 000	2 412 500	7 237 500	

VII. PLAN FINANSOWY NA LATA 2007 – 2013

lp.	Nazwa zadania	2007-2013	nakłady do poniesienia			źródło finansowania
			ogółem	gmina	środki zewnętrzne	
1	Budowa drogi Budry-cmentarz	X	1 000 000	250 000	750 000	Budżet Gminy, ERDF
2	Budowa drogi we wsi Dowiaty	X	1 000 000	250 000	750 000	Budżet Gminy, ERDF
3	Modernizacja drogi Drogolewo-Wola	X	400 000	100 000	300 000	Budżet Gminy, ERDF
4	Modernizacja drogi w Piłakch Małych	X	100 000	25 000	75 000	Budżet Gminy, ERDF
5	Budowa Sali gimnastycznej przy szkole podstawowej Sobiechach	X	1 500 000	375000	1 125 000	Budżet Gminy, ERDF
6	Budowa kolektora sanitarnego Piłaki Małe-Popioły - Grądy węgorzewski -Budry - Więcki - Pawłowow -Węgorzewo	X	5 500 000	1 375 000	4 125 000	Budżet Gminy, ERDF
7	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	X	400 000	100 000	300 000	Budżet Gminy, ERDF
8	Rekultywacja wysypiska w Budrach	X	100 000	25 000	75 000	Budżet Gminy, ERDF
Razem			10 000 000	2 500 000	7 500 000	

VIII. SYSTEM WDRAŻANIA PLANU ROZWOJU LOKALNEGO

Realizacja zawartych celów i zadań w Planie Rozwoju Lokalnego gminy Budry jest ściśle związane z określeniem szczegółowych procedur wdrażania Planu przez władze gminy. Dlatego też, konieczne jest powołanie przez Wójta Zespołu ds. ewaluacji i monitoringu Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Budry składającej się z:

- Wójta lub Zastępcy Wójta;
- Przewodniczącego Rady Gminy;
- Przewodniczących Komisji Rady Gminy;
- przedstawicieli Urzędu Gminy odpowiedzialnych za realizację poszczególnych zadań inwestycyjnych zawartych w Planie Rozwoju Lokalnego;
- przedstawicieli Organizacji pozarządowych z terenu Gminy;
- przedstawicieli pracodawców;
- przedstawicieli innych podmiotów zainteresowanych rozwojem Gminy.

Do zadań zespołu powinno należeć:

- monitorowanie wdrażania PRL Gminy;
- sporządzanie szczegółowych projektów zadań,
- ocena i opiniowanie propozycji nowych zadań,
- modyfikowanie już zatwierdzonych działań i zadań,
- wnioskowanie do Rady Gminy o zatwierdzenie zmian w PRL Gminy,
- okresowa analiza zadań i działań zawartych w PRL Gminy;
- informowanie Radę Gminy o potrzebie aktualizacji PRL Gminy.

IX. SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ.

1. System monitorowania Planu Rozwoju Lokalnego,

Grupa lokalnych liderów , stanowiąca reprezentatywny przekrój społeczny gminy będzie uczestniczyła w ustaleniu kierunków rozwoju gminy i wyznaczy hierarchię zadań

inwestycyjnych na lata 2004 – 2006 oraz długoterminowych do roku 2008 i dłużej. Kierunki rozwoju gminy powinny być komplementarne z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Gminy oraz Programem Ochrony Środowiska. Ustalony kierunki rozwoju powinny uwzględniać politykę powiatu, województwa Polski i Unii Europejskiej, winny też zawierać priorytety wymienionych polityk. Osoby odpowiedzialne za realizację poszczególnych zadań będą przygotowywały 2 razy w roku sprawozdania rzeczowo – finansowe z realizacji inwestycji. Monitorowanie osiągania wskaźników oraz przygotowanie sprawozdań winno powierzyć się ekspertom zewnętrznym, którzy będą informowali liderów Planu Rozwoju Lokalnego o wynikach jego realizacji 2 razy w roku. Rok po zakończeniu każdego etapu Planu Rozwoju Lokalnego eksperci winni dokonać ewaluacji działań oraz zaproponować gminie ewentualne zmiany programu. Każdy etap, każda zmiana winny być przyjmowane w drodze Uchwały Rady Gminy.

Tylko takie podejście do Planu Rozwoju Lokalnego gwarantuje, że nie będzie on kolejnym martwym dokumentem, lecz żywym wnoszącym gminie możliwości dokonywania zmian w miarę jej rozwoju.

2. Sposoby oceny realizacji Planu Rozwoju Lokalnego.

Plan będzie systematycznie badany w aspekcie realizacji założonych zadań, zgodności z harmonogramem, zgodności finansowej i prawnej (m.in. Ustawy o Zamówieniach Publicznych). Ocena będzie dokonywana 2 razy w roku przez ekspertów zewnętrznych a jej wyniki prezentowane liderom Planu Rozwoju Lokalnego. Każda ewentualna zmiana będzie przyjmowana w drodze Uchwały Rady Gminy. W przedstawionych przez ekspertów ocenach winny znaleźć się także wyniki osiągniętych wskaźników, które potwierdzą lub podważą słuszność działań podjętych w ramach programu.

3. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi.

W grupie liderów Planu Rozwoju Lokalnego gminy powinny znaleźć się osoby reprezentujące przekrój społeczny, a więc przedstawiciele biznesu oraz organizacji pozarządowych. Uczestnicząc w opracowaniu planu, później w ocenie realizacji jego etapów będą identyfikować się z jego celami. Stworzenie aktywnych grup społecznych jest najważniejszym warunkiem powodzenia w realizacji planu. Wyzwolenie aktywności

mieszkańców pomoże władzom gminy w rozwiązywaniu wielu problemów społecznych. Wypracowanie modelu współpracy gminy ze społeczeństwem będzie zadaniem niełatwym, delikatnym, wymagającym cierpliwości i dobrej woli wszystkich. Dobrze byłoby zaangażować do tego zadania ekspertów zewnętrznych, którzy będą również mediatorami. Dobrym i pewnym sposobem aktywizowania mieszkańców jest realizacja projektów miękkich, dających szansę do spotkań władz gminy z grupami mieszkańców oraz realizacji działań integrujących ku pożytkowi społeczeństwa gminy.

4. Public Relations Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Budry.

Plan Rozwoju Gminy Budry posiada duże znaczenie dla władz, jak i mieszkańców gminy. Dlatego też proces jej wdrażania powinien być procesem publicznym. Szeroka akcja informacyjna władz gminy jest jednym z podstawowych gwarantów jego skutecznego wdrażania.

Public relations (PR) określa się jako planowane i ciągłe wysiłki mające na celu stanowienie i utrzymanie wzajemnego zrozumienia między daną organizacją a społeczeństwem. Działania gminy w zakresie PR są prezentowaniem całej działalności gminy związanej z wdrażaniem Planu Rozwoju Lokalnego i wszystkich jego funkcji w procesie zaspokajania potrzeb społecznych. Jest to koncepcja zmniejszania dystansu w stosunkach między gminą a mieszkańcami.

Działalność PR obejmuje: stosunki z mediami; wspieranie wprowadzania nowych inwestycji; budowanie image całej gminy, by sprzyjać jej inwestycjom, komunikacji z gminą, lobbying, doradztwo.

Zadania PR dla Planu Rozwoju Lokalnego są różne w zależności od grup, do których są skierowane. Polegają one na:

- w stosunku do pracowników Urzędu Gminy: kreowanie postaw zadowolenia z pracy, gminy i realizowanych zadań;
- w stosunku do mieszkańców: upowszechnianiu informacji o perspektywach działania gminy, zmianach w zarządzaniu, koniecznych nakładach finansowych; informowanie o celach i perspektywach gminy, o jej akcjach na rzecz najbliższego otoczenia.